

ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ปริญญาโท

ของ

พัชรี มะแสงสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทคัดย่อ
ของ
พัชรี มะแสงสม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2544

พัชรี มะแสงสม. (2544). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ดร.สุวพร เข้มเฮง ,
อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและหาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 489 คน ซึ่งเลือกมาโดยสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ๙

เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .665 "ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยทางด้านเพศและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

A STUDY OF SOME FACTORS RELATED TO SELF-DIRECTED LEARNING
READINESS.

ABSTRACT

BY

PATCHAREE MASANGSOM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2001

Patcharee Masangsom. (2001). *A study of some factors related to self-directed learning readiness*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Adviser Committee : Dr.Suwaporn Semheng , Mr.Chawalit Ruayajin.

The purposes of this research were to study relationship between some factors and the score weight of some factors contributed to self-directed learning readiness. The two-stage random sampling was used to select 489 Mathayomsuksa III students in the academic year 2000 of the Office of Private Education Commission in Bangkok .The instruments used in this study were questionnaires on self-directed learning readiness , self-directed learning attitude , peers relationship and three types of child rearing practices : democratic , authoritarian and permissive.

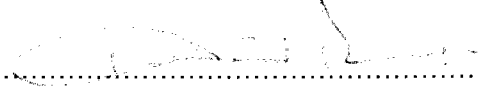
The result of this study indicated that the multiple correlation between all factors and self-directed learning readiness was .665 which was significant at .01 level. The score weight of achievement , self-directed learning attitude and peers relationship were significantly contributed to self-directed learning at .01 level but gender and democratic rearing practices were significantly contributed to self-directed learning readiness at .05 level.

ปริญญาโท
เรื่อง

ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

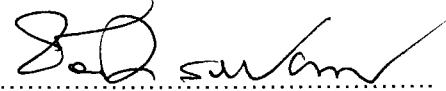
ของ
นางสาวพัชรี มะแสงสม

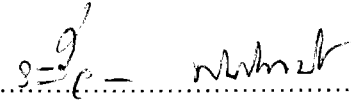
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

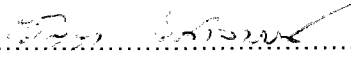

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญาโท

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ดร.สุพร เข้มเฮง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช รองศาสตราจารย์วิัญญา วิศาลาภรณ์ กรรมการสอบเพิ่มเติม ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำพร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ รองศาสตราจารย์อัจนรา สุขารมณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ และแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์มะลิ อุดมภาพ ที่ให้ความอนุเคราะห์เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณวิไลพร มณีพันธ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เอกสารสำหรับการวิจัยครั้งนี้ อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และคณะครู – อาจารย์ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอธิการบดีโรส เลค ที่ให้ความกรุณาและให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อครั้งนี้ พี่ๆ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ ในขณะที่กำลังศึกษา

ขอขอบคุณในน้ำใจของเพื่อนๆ วิชาเอกวิจัยและสถิติทางการศึกษาทุกคน และ ร้อยตำรวจโท พิสิฐฐ์ พรหมมาก ที่ให้ความช่วยเหลือและคอยเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้มาโดยตลอด

สุดท้ายขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของบิดา – มารดา ครู – อาจารย์ และญาติพี่น้อง ที่ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ ในการสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอดมา

พัชรี มะแสงสม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	ประชากร.....	4
	กลุ่มตัวอย่าง.....	4
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	9
	ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน.....	27
	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	30
	การอบรมเลี้ยงดู.....	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	40
	งานวิจัยในประเทศ.....	43
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	50
	ประชากร.....	50
	กลุ่มตัวอย่าง.....	50
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	51
	วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	52
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	65
4 ผลการศึกษาค้นคว้า.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	74
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	74
กลุ่มตัวอย่าง.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	74
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	90
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	114

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายชื่อโรงเรียน จำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	51
2	ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	70
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	71
4	น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	73
5	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	92
6	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	94
7	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน.....	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิองค์ประกอบของเจตคติ.....	35
2 ความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติ.....	36
3 ลำดับขั้นการสร้างแบบสอบถาม.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการพัฒนาเข้าสู่ระบบสังคมสารสนเทศ ซึ่งเป็นสังคมที่เน้นเกี่ยวกับความรู้และกระบวนการสื่อสารข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่มีความพร้อมทางด้านแหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นผลให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนให้มีความพร้อม มีความตื่นตัวและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาจึงมีความสำคัญยิ่ง กระบวนการที่จะทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ก็คือ การศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) จึงเน้นที่การพัฒนาคน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาประเทศในทุกๆด้าน ฉะนั้นแนวคิดหรือกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับ เพื่อให้การจัดการศึกษารับรองตามวัตถุประสงค์ โดยให้การศึกษาเป็นกระบวนการทำให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายต่อไปได้ และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 46 - 50)

การจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ รูปแบบการเรียนที่สำคัญก็คือ รูปแบบที่ผู้เรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบการเรียนของตนเอง โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูมีบทบาทเป็นผู้คอยสนับสนุนการเรียน ให้บริการด้านแหล่งความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือกและวางแผนสิ่งที่ตนเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 20 – 21)

การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับศักยภาพของผู้เรียน สนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ยอมรับว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (ทองคำ จิตรอำมาตย์. 2540 : 19) การเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาในเนื้อหาการเรียนได้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักให้เหตุผล ช่วยเพิ่มทักษะ สามารถควบคุมตนเองได้ และมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ (Borich. 1992 : 286) ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการรับผิดชอบการเรียนของตน มีส่วนร่วมในการเลือกเรียน และกำหนดวิธีการเรียนด้วยตนเอง ย่อมเรียนได้ดี เรียนรู้ได้

มากกว่า และสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีและยาวนานกว่าผู้ที่รอรับการถ่ายทอดความรู้จากครูเท่านั้น เพราะผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจในการเรียนอย่างแท้จริง (Knowles. 1975 : 15) นอกจากนี้เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเจตคติมีอิทธิพลโดยตรงต่อการคิด การกระทำ มีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ (Allport. 1978 : 256)

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ธนู ฤทธิกุล. 2542 : 51) การนำกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมาใช้ในปัจจุบัน ยังประสบปัญหาอยู่หลายด้าน เช่น บางสถานศึกษาไม่มีแหล่งค้นคว้าเพียงพอ ครูผู้สอนขาดความรู้และประสบการณ์ในกระบวนการดังกล่าว ตัวผู้เรียนเองยังขาดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจเนื่องมาจากนักเรียนคุ้นเคยกับการเรียนแบบเดิม ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางการเรียน ครูเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาบอกให้นักเรียนจดหรือท่องจำ ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้การจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลางเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 8)

การจัดหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของผู้เรียน หากบังคับให้ผู้เรียนเรียนโดยไม่มีความพร้อมก็จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปด้วยความลำบากและเกิดการล่าช้า (สงัด อุทรานันท์. 2528 : 147) ความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และอารมณ์ของผู้เรียน (Good . 1973 : 472) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จะต้องคำนึงด้วยว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด เนื่องจากความพร้อมเป็น รากฐานและแนวโน้มของบุคคลที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษา พบว่า เพศ คณะที่ศึกษา ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและอายุ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Dixon. 1995 : 1789- A ; Shelley. 1991 : 4190 – A ; ทองคำ จิตรอำมาตย์. 2540 : 80 – 84 ; นฤมล เกื่อนมา. 2539 : 106) และจากการศึกษาของ สมคิด อิสระวัฒน์ (2542 : 238) ในเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดามีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ตามใจหรือเข้มงวดเกินไป เอาใจใส่ สอนอย่างมีเหตุผล ให้แสดงความคิดเห็นและโต้แย้งได้ ยอมรับในความสามารถของเด็ก ให้มีภาวะความรับผิดชอบ ให้การสนับสนุนทั้งเรื่องเรียนและความสามารถพิเศษ จะทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นบุคลิกภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนทุกคน ในระดับที่ไม่เท่ากัน ในแต่ละสถานการณ์การเรียนรู้ ฉะนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จึงควรส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองให้กว้างขวางขึ้นในทุกระดับการศึกษา จากแนวคิดและเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเองในฐานะครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยบางประการซึ่งได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการอบรมเลี้ยงดู ว่ามีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือไม่ เพียงใด เพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และได้ขอเสนอแนะผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

/ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาคำนำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

× ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และทำให้ทราบว่า เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือไม่ และตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ ในการเสนอแนะแนวคิดให้กับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้

นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน นอกจากนี้ยังได้แนวทางในการเสนอแนะผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสูงกว่า จำนวน 43 เขตการศึกษา จำนวนโรงเรียน 138 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 316 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียน 12,210 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 เขตการศึกษา จำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 489 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้คือ

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.3 เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.1.4 ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

3.1.5 การอบรมเลี้ยงดู

3.1.5.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

3.1.5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

3.1.5.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความพร้อมในการเรียนรู้

ด้วยตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ผู้เรียนจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งประเมินผลด้วยตนเอง โดยอาจปรึกษา ขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือบุคคลอื่นก็ได้

2. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง สภาวะของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเต็มที่ มีความคิดที่อิสระ รู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อเรียนของตนเอง สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและค้นคว้าด้วยตนเองได้ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ประการ ของ กุกลิเอลมีโน (Murray, 1987 : 22 – 24 ; citing Guglielmino, 1977 : 62 - 69) ประกอบด้วยลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ประการ คือ

2.1 ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to learning opportunities) หมายถึงผู้ที่สนใจการเรียน ต้องการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อจะได้เป็นคนที่มีความรู้ พอใจที่จะได้เป็นผู้ที่คิดริเริ่ม รักที่จะเรียนรู้อยู่เสมอเมื่อมีโอกาสและรู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ตนเองต้องแสวงหา ยินดีที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง

2.2 ด้านอัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Self concept as an effective learner) หมายถึง ผู้ที่มีความมั่นใจในการเรียนรู้ของตน เชื่อว่าตนเองสามารถจัดระบบเวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัยในการเรียน รู้ว่าตนเองต้องการเรียนอะไร และรู้ว่าตนเองจะแสวงหาความรู้ได้อย่างไร มีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้ที่กระตือรือร้นและอยากรู้อยากเห็น

2.3 ด้านความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ (Initiative and Independence in learner) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้จากการซักถาม ต้องการที่จะทำอะไรด้วยตนเอง ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและเชื่อมั่นว่าจะทำงานนั้นได้ดี พึ่งพอใจในการอ่านและทำความเข้าใจด้วยตนเอง รู้แหล่งที่จะใช้ในการศึกษาหาความรู้ สามารถวางแผนการทำงานได้ และนำความสามารถที่มีมาคิดริเริ่มสร้างงานใหม่ๆ ได้ มักเป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

2.4 ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (Informed acceptance of responsibility for one's own learning) หมายถึง ผู้ที่เห็นว่าตนเองมีระดับสติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาดอยู่ในระดับปานกลางหรือสูงกว่า เต็มใจเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจถึงแม้จะยาก เชื่อว่าความรู้ต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ต้องศึกษาค้นคว้า ชอบที่จะมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของตนเอง มีความรับผิดชอบเพื่อให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถที่จะตัดสินใจในเรื่องของการเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนของตนเองได้

2.5 ด้านความรักในการเรียน (Love of learning) หมายถึง ผู้ที่ชื่นชมผู้ที่ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ตั้งใจจริงที่จะศึกษาหาความรู้ รักและใฝ่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ และสนุกสนานกับการแสวงหาความรู้

2.6 ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง ผู้ที่กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ท้าทาย สามารถคิดหาวิธีที่หลากหลายในการแก้ปัญหาในสิ่งที่ซับซ้อน และยุ่งยาก มีความอดทนและพยายามที่จะแก้ปัญหาที่ยุ่งยาก

2.7 ด้านการมองอนาคตในแง่ดี (Positive orientation to the future) หมายถึง ผู้ที่เห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีความสุขในการคิดถึงอนาคต และมองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ไม่ใช่อุปสรรค

2.8 ด้านความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study and problem-solving skills) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการนำความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และทักษะการสังเกต การตั้งปัญหา การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลข้อมูล มาใช้ในการค้นหาคำความรู้ จัดทำโครงการและแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

3. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 จนถึงภาคเรียนที่ 1 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2543 รวม 5 ภาคเรียน

3.2 เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ความรู้สึก หรือความเชื่อ ของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3 ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีความหวังใยซึ่งกัน

และกัน ให้กำลังใจกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือ พี่พวอาศัยกันทั้งทางด้านวิชาการและด้านทั่วไป

3.4 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือ ผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อบุตร ทั้งวาจาและกิริยาท่าทางในลักษณะของการอบรมสั่งสอน ซึ่งแบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าจะตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ได้รับความรัก ความอบอุ่น รับผิดชอบ รับผิดชอบ ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาส อันสมควร ได้รับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวและมีอิสระตามความเหมาะสม

3.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดู บุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตาม กฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ไม่รับผิดชอบ ก้าวท้าวในเรื่องส่วนตัวถูกควบคุม ไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ

3.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดู บุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจ และไม่สนใจว่าลูกจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่ให้ความอบอุ่นและชอบใช้อารมณ์

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผลการศึกษาหรือจิตวิทยา ขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์ในการสร้างแบบทดสอบมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อความกับนิยามที่นิยามไว้ในแต่ละพฤติกรรมที่ต้องการวัด

✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ปัจจัยบางประการอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.3 วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ความพร้อม

1.2.1 ความหมายของความพร้อม

1.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

1.2.3 องค์ประกอบของความพร้อม

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

3. เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.1 ความหมายของเจตคติและเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

3.3 ลักษณะของเจตคติ

3.4 องค์ประกอบของเจตคติ

4. การอบรมเลี้ยงดู

4.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

4.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

4.3 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

5.2 งานวิจัยในประเทศ

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self- directed learning) มีนักศึกษาค้นคว้าได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ดังนี้

โนลส์ (Knowles. 1975 : 18) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ผู้เรียน คิดริเริ่มการเรียนรู้เองโดยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมายและสื่อการเรียน ติดต่อกับบุคคลอื่น หาแหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตน ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

บรูคฟิลด์ (Brookfield. 1984 : 74) การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียน ตั้งใจแสวงหาความรู้โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ควบคุมกิจกรรมการเรียนของตน ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการเรียน มีการปรึกษาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดและใช้หนังสือประกอบการเรียนหรือบทความต่างๆ รวมทั้งเลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

ดิกสัน (Dixon. 1995 : 1789 - A) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผู้ริเริ่มและตั้งเป้าหมายในการเรียน เลือกแหล่งความรู้ เลือกแหล่งสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยอาจได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้

สเคเกอร์ (Skager. 1978 : 25) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียน ตลอดจนความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคล และในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนที่ร่วมมือกัน

บอริช (Borich. 1992 : 286) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นทั้งวิธีเรียนและวิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้ได้ความรู้ โดยผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการเรียนในระดับสูงได้แก่ การใช้เหตุผล การคิดปัญหา และการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542 : 81) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น เน้นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในความอยากรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วทำการวางแผนศึกษาค้นคว้าต่างๆด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการเรียนรู้

คณาพร คมสัน (2540 : 36) การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ควบคุมการเรียนรู้ และปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ผู้เรียนวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ โดยเลือกและออกแบบยุทธวิธีการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายโดยดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือกับผู้อื่นก็ได้

จุฑารัตน์ วิบูลผล (2539 : 14) การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความริเริ่มหรือความต้องการของผู้เรียนเอง โดยผู้เรียนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งหมด ตั้งแต่การวางแผน กำหนดเนื้อหา การเลือกสื่อวัสดุประกอบการเรียน การดำเนินการเรียน ตลอดจนการประเมินผลการเรียน และอาจปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือบุคคลอื่น

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530 : 45) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลสามารถริเริ่มกำหนด และความต้องการในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถสร้างจุดประสงค์ในการเรียน ระบุทรัพยากรมนุษย์และวัตถุที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียน สามารถเลือกวิธีการเรียนเองและประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเองโดยบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการนี้ไม่ได้หมายถึงเรียนโดยลำพัง แต่อาจเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นชั้นเรียน เพราะความจริงแล้วการเรียนแบบนี้มักจะเกิดขึ้นได้จากคนหลายคน เช่น จากครู อาจารย์ สถาบันการศึกษานั้นคือผู้เรียนยังเป็นตัวของตัวเองในท่ามกลางความช่วยเหลือจากผู้อื่น

จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลด้วยตนเอง โดยอาจปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนหรือบุคคลอื่นก็ได้

1.1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในอดีตการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถูกจัดไว้เป็นเรื่องของการศึกษาผู้ใหญ่ แต่ความจริงสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกลุ่มอายุ ทุกวัฒนธรรม และทุกระดับการศึกษา จากอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 112) นักการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนต่างยอมรับว่า การที่ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่เรียนตามการชี้นำของผู้อื่น และจะเป็นผู้ที่รักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการ

และความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุขและสนุกสนาน ทำหายความสามารถ ทำให้ผู้เรียนเกิด ทศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงเหตุผลและความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองดังนี้

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2530 : 44 – 45) กล่าวถึง เหตุผลของการจัดการศึกษา ที่ให้ผู้เรียนมีอิสรภาพในด้านการคิดและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ว่า

1. วิชาการและความรู้ต่างๆในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น คำจำกัดความของการศึกษาจะต้องไม่เป็นที่จำกัดเพียงการถ่ายทอดหรือส่งผ่านความรู้จากผู้สอน ไปยังผู้เรียนเท่านั้น จุดประสงค์หลักของการศึกษาจะต้องเป็นการพัฒนาทักษะของการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีการศึกษาจะต้องมีใช้ผู้ที่มีแต่ความรู้พื้นฐานทางวิชาการหรือวิชาชีพเท่านั้น แต่จะต้องมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างชำนาญชาญไปตลอดชีวิต

2. การศึกษาไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เท่านั้น เพราะการเรียนรู้ในชีวิตคนเราจะต้องเรียนจากสิ่งที่เราทำ ทุกประสบการณ์ของเรา คือประสบการณ์การเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของเราคือแหล่งความรู้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นจากโรงเรียน โรงเรียน ร้านค้า หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เพื่อน พ่อ แม่ พี่ น้อง เพราะการเรียนรู้หมายถึง การรู้จักใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกสถาบันการศึกษาเป็นไปเพื่อการพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของแต่ละบุคคล

3. การศึกษาจะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้น การศึกษาคือ การเรียนรู้ ตลอดชีวิต สิ่งที่เราเรียนตอนเด็กๆควรจะเป็นทักษะของการแสวงหาความรู้ การใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติและคุณค่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตที่มีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. การเรียนรู้ในแบบที่ผู้เรียนมีอิสรภาพและชี้นำตัวเอง สอดคล้องกับ กระบวนการ จิตวิทยาธรรมชาติของมนุษย์ คือ มนุษย์มีความต้องการในส่วนลึกที่จะเป็นอิสระ ชี้นำตัวเอง และสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติของการบรรลุภาวะของบุคคลคือ ความสามารถในการรับผิดชอบชีวิตของตนเองและการชี้นำตัวเองได้มากขึ้น

5. การที่ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกเรียนสิ่งที่ต้องการเรียนและมีส่วนในการกำหนด วิธีเรียนเอง ย่อมจะต้องเรียนได้ดีและเรียนรู้ได้มากกว่าผู้ที่ต้องเรียนในแบบที่ถูกกำหนดให้เรียน คือ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากกว่า

6. การเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิด ความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัดสินใจและมีความรับผิดชอบในตัวเองอันเป็น จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษา

โนลส์ (Knowles. 1975 : 14 - 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. คนที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่าคนที่ เป็นเพียงผู้รับ หรือรอให้ครูถ่ายทอดความรู้ให้เท่านั้น คนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย และมีแรงจูงใจสูง สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าบุคคลที่รอรับคำสั่งสอนแต่อย่างเดียว

2. การเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติมากกว่า คือ เมื่อตอนเป็นเด็ก เป็นธรรมชาติที่จะต้องฟังฟังผู้อื่น ต้องการผู้ปกครอง ปกป้องเลี้ยงดู และตัดสินใจแทนให้เมื่อเติบโตมีพัฒนาขึ้นก็ค่อยๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระไม่ต้องฟังฟังผู้ปกครอง ครู และผู้อื่น การพัฒนาเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง และชี้หน้าตนเองได้มากขึ้น

3. พัฒนาการใหม่ๆ ทางการศึกษา มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิดศูนย์บริการทางวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดแก่บุคคลภายนอก มหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น รูปแบบของการศึกษาเหล่านี้ ล้วนผลักการะรับผิชอบไปที่ผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นความอยู่รอดของชีวิตในฐานะที่เป็นบุคคล และเผ่าพันธุ์มนุษย์ เนื่องจากโลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงใหม่ที่แปลกไปกว่าเดิม ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ และข้อเท็จจริงเช่นนี้ เป็นเหตุผลนำไปสู่ความจำเป็นทางการศึกษาและการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (A Lifelong Process)

บอริช (Borich. 1992 : 286) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและความหมายของเนื้อหาตำราด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล แก้ปัญหา และคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน และยังช่วยเพิ่มทักษะ การควบคุมตนเอง และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

สุมาส ทองใส (2536 : 18) กล่าวถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ผู้เรียนที่มีความต้องการที่จะเรียนด้วยตนเองจะสามารถเรียนได้ดีกว่าผู้เรียนที่คอยรับความรู้จากครูผู้สอน เพราะผู้ที่ต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจะเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจในการเรียนอย่างแท้จริง จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ทองคำ จิตรอามาตย์ (2540 : 19) กล่าวถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ว่า จัดเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับศักยภาพของผู้เรียนสนองต่อความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน โดยที่ยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆด้วยตนเองได้ เพื่อที่จะให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่มีความพร้อมทางด้านแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับสมาชิกในสังคมที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ สามารถพัฒนาความรู้และพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้อยู่เสมอเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และเป็นผู้ดำเนินการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่ต้องบอก อีกทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งวิถีทางดังกล่าว จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณประโยชน์และมีความสุข ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นลักษณะการเรียนรู้พื้นฐานที่จะสร้างบุคคลเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

1.1.3 วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งครู ผู้บริหาร และตัวผู้เรียนเอง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีวิธีการที่เหมาะสมที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ และตัวผู้เรียนเองก็ต้องเข้าใจและรู้วิธีที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

วิธีการฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองนั้นอาจดำเนินการได้ดังนี้ สมคิด อิศระวัฒน์ (2541 : 80)

1. เนื่องจากระบบการศึกษาของไทยคุ้นเคยกับการพึ่งพาครูและผู้อื่นในขั้นต้น ลักษณะความช่วยเหลือจาก “อาจารย์” อาจมีค่อนข้างมาก กล่าวคือต้องเรียนรู้โดยเริ่มจากต้องพึ่งผู้อื่น (dependence) และก้าวไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (independence)

2. ผู้เกี่ยวข้องต้องพยายามลดความขู่บังคับ (Threat) ให้มีปริมาณน้อยลง

3. ต้องมีการจัดสภาพการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อหรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตนเอง

สุภมาส ทองใส (2536 : 36) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองว่ากระทำดังต่อไปนี้

1. การสำรวจตนเอง ทำความรู้จักตนเอง สำรวจว่าตนเองสนใจเรื่องอะไรมากที่สุด มีความสามารถเฉพาะด้านใด สนใจสิ่งใหม่ๆ อะไรบ้าง

2. ทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูลความคิดเรื่องราวต่างๆ ที่เราได้เรียนรู้หรือเกิดขึ้นในสมองของเรา สมุดนี้จะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละน้อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป

3. กำหนดโครงการที่จะเรียน ตามที่เราได้สำรวจความต้องการไว้ให้นำมาขยายเป็นโครงการ เป็นแผนการที่จะเรียนว่าจะเรียนรู้อย่างไร โดยพิจารณาว่าความรู้ที่เราต้องการจะแสวงหานั้น ช่วยให้เราถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทำให้เกิดความพอใจความสนุกสนานที่จะเรียนหรือเปล่า ประหยัดเงินและเวลามากน้อยแค่ไหน

4. สร้างห้องสมุดของตนเอง หมายถึง การรวบรวมรายชื่อ ข้อมูลแหล่งความรู้ต่างๆ ที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ตรงกับความสนใจ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

5. มองแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญการในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้ จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า

6. หาเพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน

7. การเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจจากสถานศึกษาที่เปิดสอนในเวลาเย็น หรือวันหยุดหรืออาจเรียนทางวิทยุ โทรทัศน์ ไปรษณีย์จากมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น โดยลักษณะของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน

8. การเรียนรู้จากการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง (สมคิด อิศระวัฒน์.

2541 : 81)

1. ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจไม่รู้ว่าตนเองกำลังเรียนรู้ คนเหล่านี้มีความคิดว่าการเรียนรู้คือ สิ่งที่เขาต้องทำเมื่ออยู่ในโรงเรียน เรียนจากห้องเรียนเท่านั้น

2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนไม่ค่อยตระหนักถึงขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนรู้ (Learning Process) และรวมไปถึงวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน (Learning Style)

3. ความสามารถที่จะเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนแต่ละคนมีไม่เท่ากันผู้ที่ เป็นพีเลียงหรือผู้อำนวยการความสะดวกจะต้องมีความเข้าใจ เมื่อใดตนเองควรเข้าไปช่วยเหลือ หรือเมื่อไรควรปล่อยให้ผู้เรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง

4. บทบาทของผู้ที่เป็นพีเลียงหรือผู้อำนวยการความสะดวกให้กับกลุ่ม และแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน

5. แนวโน้มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มาก ถ้าผู้เรียนมีความเป็นส่วนตัว

6. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียว อาจมีการสอบถามจากผู้อื่น หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ในบางกรณีอาจมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระ (Independence Learner) เรื่องของการเรียนรู้ด้วย

ตนเองนี้เป็นเรื่องภายในจิตใจได้สำนึกของผู้เรียนมากกว่าการจัดการภายนอก วิธีการที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในระดับที่ดี

7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ถ้าจัดในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพราะธรรมชาติสถาบันเป็นผู้ที่กำหนดสิ่งที่จะต้องเป็นต้องทำไว้ ในการดำเนินการฝึกผู้เรียนให้มีคุณลักษณะแบบเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจึงต้องปรับระบบอื่นให้สอดคล้องด้วยเช่น การวัดผล การจัดชั้นเรียน ตารางการเรียน เป็นต้น

8. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มิใช่การเรียนที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและสถานการณ์บางอย่างเท่านั้น

เกียรตวรรษ อมาตยกุล (2530 : 47 - 51) ให้แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของครูผู้สอน และการจัดบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ว่า

หน้าที่สำคัญของผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1. ช่วยให้ทราบถึงความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน (The diagnostic function) โดยพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เช่น ความสามารถของผู้เรียน ความสามารถของผู้สอน เวลาที่ใช้เรียน อุปกรณ์ในการสอน ฯลฯ

2. ช่วยผู้เรียนวางแผนการศึกษา เพื่อที่จะบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการ (The planning function)

3. ร่วมมือกับผู้เรียนสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (The motivational function) เช่น

- บรรยากาศของความอบอุ่น เป็นมิตร มีความรู้จักกันอย่างดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

- บรรยากาศแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทั้งในระหว่างผู้เรียนเอง และ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน

4. ร่วมมือและช่วยเหลือผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการ (The methological function)

5. เป็นผู้ชี้แนะ บริการ แหล่งวิชาและจัดสื่อการสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (The resource function)

6. ช่วยผู้เรียนในการประเมินผลว่าบรรลุถึงความรู้และทักษะที่ผู้เรียนต้องการมากน้อยเพียงไร (The evaluative function) ผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับใด มีความพอใจในความสามารถของตนเองมากน้อยเพียงใด และยังคงต้องการมีประสบการณ์ด้านใดเพิ่มเติมอีก ฯลฯ

บรรยากาศกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองและเอื้อต่อการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ควรมีลักษณะดังนี้

1. บรรยากาศอบอุ่น เป็นมิตร
2. บรรยากาศแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ทั้งในหมู่ผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
3. บรรยากาศซึ่งเอื้อต่อการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
4. บรรยากาศที่ทุกคนเข้าใจชัดเจนและเชื่อมั่นในบทบาทของตนเอง โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงผู้ชี้แนะหรือผู้ช่วยเหลือ ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รู้ ซึ่งกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาต้องการ และตามความสามารถของเขาเอง ทั้งนี้โดยมีปัญหาและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นที่มาของข้อมูล ความจริง การเรียนรู้และความคิดริเริ่มต่างๆ
5. บรรยากาศของความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้สอนสามารถจะเปิดเผยและแสดงความจริงใจต่อผู้เรียนในเรื่องฉันทาคติและอคติทั้งปวงที่มี ผู้เรียนก็ควรเป็นผู้เปิดใจกว้างและพร้อมที่จะศึกษาอย่างจริงจัง ถึงแนวคิดและข้อชี้แนะของผู้สอน แต่ก็ต้องกล้าที่จะทดสอบทุกอย่างกับค่านิยมแนวคิดและประสบการณ์ของตนเอง สุดท้ายต้องพร้อมที่จะปฏิเสธสิ่งที่พิจารณาแล้วว่าไม่มีคุณค่าหรือไม่เป็นที่ต้องการ และนำสิ่งที่ตนยอมรับไปปรับใช้ในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องทราบถึงความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียน ให้กำลังใจ อำนวยความสะดวกในการแสวงหาความรู้ ชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือในการวางแผนการเรียน ให้คำปรึกษา สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองให้ผู้เรียนสามารถที่จะสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับผู้สอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ตัวผู้เรียนเองต้องมีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ถูกต้อง จึงจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือต้องเป็นผู้ที่รู้จักตนเองว่าตนเองมีความสามารถและสนใจในเรื่องไหน มีการวางแผนการเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งเพื่อนและครูผู้สอน มองหาแหล่งความรู้ที่เป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญ หรือ ห้องสมุด หรือสถานที่ต่างๆ

1.2 ความพร้อม

1.2.1 ความหมายของความพร้อม (Readiness) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ดังนี้

กูด (Good. 1973 : 472) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่า ความพร้อมเป็นความสามารถในการตัดสินใจ มีความต้องการและมีความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และอารมณ์ของผู้เรียน ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะเรียนหรือทำกิจกรรม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 229 - 330) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางด้านร่างกาย ได้แก่วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะของร่างกาย ทางด้านจิตใจ ได้แก่ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ

กฤษดา ทองสังวรณ์ (2540 : 17) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึงคุณสมบัติหรือสภาวะของบุคคลที่พร้อมจะทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเตรียมตัวสำหรับการกระทำกิจกรรมนั้น ๆ อย่างพร้อมมูลทั้งความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ความสนใจ หรือแรงจูงใจ ประสบการณ์ และการได้รับการฝึกอบรม

สัจด์ อุทรานันท์ (2528 : 145 - 146) อธิบายว่าความพร้อมเป็นสภาวะทางด้านร่างกายหรือจิตใจที่มีอยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียน ความพร้อมในการเรียนมี 2 ประการ คือ วุฒิภาวะ โดยจะต้องคำนึงถึงว่าผู้เรียนในวัยนั้น ๆ มีความสามารถที่จะเรียนหรือปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดขึ้นได้ และประการที่สองคือ ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนสิ่งใหม่หรือยัง หากสิ่งหนึ่งสิ่งใดยังไม่พร้อม อาจทำให้การเรียนการสอนเป็นไปโดยไม่ได้ผลเท่าที่ควร

สมเกียรติ ยุติธรรม (2541 : 43) ความพร้อมเป็นสภาพหรือสมรรถภาพของบุคคลที่เต็มใจปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำทนายผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ได้ จะสามารถปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือสำเร็จตามที่มุ่งหวังเพียงใด

จากความหมายของความพร้อมที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า ความพร้อมเป็นสภาวะของนักเรียนที่มีความสามารถในการตกลงใจ มีความปรารถนา สามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งความพร้อมเกิดจากวุฒิภาวะ ประสบการณ์ อารมณ์ และความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมนั้นมีทฤษฎีสำคัญ เช่น ทฤษฎีวุฒิภาวะ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เป็นต้น

ทฤษฎีวุฒิภาวะของกลีเซล (Gesell's Maturation Thoery) ได้อธิบายถึงวุฒิภาวะที่สัมพันธ์กับความพร้อมไว้ว่า การเรียนรู้จะไม่เกิด หากร่างกายไม่มีความพร้อม วุฒิภาวะเป็นส่วนที่รับผิดชอบในการเจริญเติบโตและความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ การฝึกฝนหรือการเรียนรู้ไม่ว่าจะในลักษณะใดก็ตามจะไม่เกิดประโยชน์ หากร่างกายยังไม่มีความพร้อมหรือไม่มีความพร้อม

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Freud's Psychoanalytic Thoery) ได้อธิบายไว้ว่า ความพร้อมของเด็กแต่ละอายุจะแตกต่างกัน ขั้นพัฒนาการมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากบ้านและโรงเรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้ทางสังคมได้รับอิทธิพลจากกลไกการปรับตัว (Defense machanism) ซึ่งรับมาจากบุคคลที่แวดล้อมเด็กอยู่ (พัชรีสวนแก้ว. 2536 : 84 – 85) นอกจากนี้ อารี พันธุ์มณี (2534 : 123 – 124) กล่าถึง กฎแห่งความพร้อม ของธอรอนไดค์ (Thorndlike) ไว้ว่า

กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อมหรือความมีวุฒิภาวะของผู้เรียนทั้งทางร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของ หู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้อื่นหรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมตามองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดย ความพร้อมจึงจำแนกออกเป็น 3 สภาพ ดังนี้

1. เมื่อบุคคลพร้อมแล้วได้กระทำ ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ก็จะเกิดการเรียนรู้พร้อม -----> ได้กระทำ ----->พอใจ -----> เกิดการเรียนรู้
2. เมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำ แล้วไม่ได้ทำก็ทำให้ไม่เกิดความพอใจและไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้พร้อม ----->ไม่ได้กระทำ ----->ไม่พึงพอใจ ----->ไม่เกิดการเรียนรู้
3. เมื่อบุคคลไม่พร้อมแล้วต้องทำก็ทำให้ไม่พอใจ และจะไม่เกิดการเรียนรู้ไม่พร้อม----->ต้องกระทำ ----->ไม่พอใจ----->ไม่เกิดการเรียนรู้

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่ารากฐานและแนวโน้มของบุคคลที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อม และความไม่พร้อม บุคคลที่มีความพร้อมอย่างดี จะทำงานหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้วยความราบรื่น และประสบผลสำเร็จ งานที่ได้ก็จะมีประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี ก็จำเป็นต้องมีความพร้อมในการเรียนเช่นกัน และความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพส่วนตัว และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียน

1.2.3 องค์ประกอบของความพร้อม

วราภรณ์ รักรวิชัย (2529 : 14 - 15) กล่าวถึงองค์ประกอบของความพร้อมของเด็กไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย เป็นพัฒนาทางร่างกายที่เจริญงอกงามตามภาวะปกติของวัยเด็ก ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อต่างๆ
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา ได้แก่ ความสามารถทางด้านการคิด ความเข้าใจและความสามารถในการรับรู้ และการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล
3. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ด้านสังคม ได้แก่ ประสบการณ์ต่างๆที่เด็กได้รับ เช่น ประสบการณ์ด้านสังคม ประสบการณ์ทางด้านภาษา ฯลฯ
4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ ความต้องการ การเรียนรู้ ความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็น และมีน้คงทางอารมณ์

นฤมล ดันธสุเรศรัฐ (ทิพพา เดียวประเสริฐ. 2541 : 44 - 45 อ้างอิงจาก ; นฤมล ดันธสุเรศรัฐ. 2531 : 29 - 30) อธิบายว่า องค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้เกิดขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมจากภาวะของร่างกาย (Biological Readiness) เป็นภาวะความพร้อมของสรีระที่จะเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่สังเกตเห็นได้ภายนอก จากการสังเกตและการศึกษา เราสามารถที่จะกำหนดได้ว่า ในช่วงอายุแต่ละช่วงของคนเรานั้น ช่วงใดที่พร้อมจะเรียนรู้ทักษะใด เช่น การเรียนรู้ที่จะเดิน พุด ในช่วงเด็กเล็ก การเรียนรู้ที่จะอ่าน เขียนในช่วงวัยเริ่มเรียน หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในวัยผู้ใหญ่ เป็นต้น

2. ความพร้อมจากภาวะแวดล้อมหรือสภาพสังคม (Social Readiness) เป็นภาวะความพร้อมที่ทำให้มนุษย์แตกต่างกัน เพราะการอยู่ในสังคม ทำให้คนเราจำเป็นต้องเรียนรู้และแสวงหาเพื่อปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามสถานะที่ตนเองเป็นอยู่ ซึ่งซับซ้อนมากกว่าความพร้อมของร่างกาย เพราะไม่สามารถสังเกตเห็นได้ในตัวผู้เรียน เป็นความพร้อมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของบทบาทในสังคมของบุคคลนั้น การปรับตัวในสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ จะก่อให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างสูงสุดในตัวบุคคล

3. ความพร้อมจากภาวะของจิตใจ (Psychological Readiness) เป็นความพร้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล ซึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะทางร่างกาย ภาวะทางสังคม และภาวะอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาท ความพร้อมของจิตใจก็เป็นเรื่องที่ซับซ้อนเช่นกัน เพราะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายใน เป็นการพัฒนาของสมอง การพัฒนาทางความคิด ค่านิยม ความต้องการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะแสดงออกทางพฤติกรรมในด้านต่างๆ รวมทั้งความพร้อมที่จะเรียนรู้

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 33 – 34) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียน ได้แก่

1. องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 วุฒิภาวะ เป็นตัวกำหนดระดับความเจริญเติบโตสูงสุดของพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ในแต่ละวัยของบุคคล

1.2 ประสบการณ์เดิมหรือความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เป็นความรู้เบื้องต้นที่ช่วยให้เรียนเข้าใจหรือเรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ ได้ เช่น การรู้คำศัพท์ จะเป็นพื้นฐานให้กับการพูดเป็นประโยค ดังนั้นในการเรียนรู้สิ่งใดๆ ผู้เรียนจะต้องมีวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมมาก่อน จึงจะช่วยให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้

2. องค์ประกอบภายในโรงเรียน ประกอบด้วย ครูผู้สอน บทเรียน วิธีสอนของผู้สอนจะต้องใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ครูต้องใช้เทคนิควิธีสอนหลายๆ วิธี เพื่อให้เหมาะสมกับบทเรียน มีกิจกรรมและสื่อการสอนที่น่าสนใจอันจะช่วยกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียน

องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความพร้อม พอสรุปได้ว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านร่างกายซึ่งเป็นความพร้อมทางสรีระที่จะเรียนรู้ทักษะต่างๆ ด้านสติปัญญา ด้านประสบการณ์ซึ่งได้รับจากภาวะแวดล้อม และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และด้านอารมณ์หรือจิตใจซึ่งจะเกิดขึ้นเฉพาะบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะแสดงออกทางพฤติกรรมในด้านต่างๆ รวมทั้งความพร้อมในการเรียนรู้

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ว่า สกเกอร์ (Skager. 1978 : 116 - 117)กล่าวถึง ลักษณะของผู้เรียนที่มีเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ยอมรับตนเอง (Self – acceptance) มีทัศนคติต่อตนเองในด้านการเป็นผู้เรียน หรือมีทัศนคติในเชิงบวกต่อตนเอง

2. เป็นผู้ที่มึลักษณะการเรียนรู้ที่มีการวางแผน (Planfulness) คือ รู้ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้ วางแผนการเรียนที่ช่วยให้การเรียนบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจอยู่ในต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยปราศจากสิ่งที่คุณค่าจากภายนอก เช่น รางวัล การถูกตำหนิ การ

ลงโทษ การชื่นชมการเรียนรู้อยู่ที่อยู่นอกสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีรูปแบบและเพื่อที่จะเลื่อนกำหนด หรือดำเนินต่อไปได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

4. มีการประเมินตนเอง (Internal Evaluation) ผู้เรียนที่มีการนำตนเองสามารถที่จะประเมินตนเอง หรือยอมรับว่าการที่ผู้อื่นประเมินตนเองก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะยอมรับการประเมินภายนอกว่าถูกต้อง ก็ต่อเมื่อผู้ประเมินมีความคิดอย่างอิสระ และการประเมินสอดคล้องกับสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏจริงในขณะนั้น

5. เปิดโอกาสต่อประสบการณ์ (Openess to Experience) ผู้เรียนที่เปิดโอกาสต่อการเปิดประสบการณ์ในกิจกรรมหลายรูปแบบ สะท้อนให้เห็นการกำหนดการเรียนรู้ และการวางแผนเป้าหมาย โดยอาจจะมีเหตุหรือไม่มีก็ได้ในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใหม่ๆ มีความใคร่รู้ มีความอดทนต่อปัญหาที่ยังสงสัย ชื่นชอบต่อสิ่งที่ซับซ้อน เข้าร่วมกิจกรรมใหม่ๆ และเป็นกาเปิดโอกาสต่อประสบการณ์

6. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ มีความยินดีที่จะเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย หรือวิธีการเรียน และใช้ระบบเข้าถึงปัญหา ใช้วิธีสำรวจตรวจสอบ ลองผิดลองถูก ซึ่งไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการขาดความตั้งใจในการเรียนรู้ ความล้มเหลวจะนำมาปรับปรุง ไม่ใช่การถอยหนี

7. การเป็นตัวของตัวเอง (Automony) ผู้เรียนจะผูกพันกับวิธีการเรียนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ภายใต้บริบทแวดล้อมที่เฉพาะอย่าง ผู้เรียนสามารถจัดการปัญหากับเวลาที่กำหนด โดยจะพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ว่ามีคุณค่า และยอมรับได้แค่ไหน อย่างไรก็ตาม การเป็นตัวของตัวเองจะกระทำโดยตัวผู้เรียนเองเป็นสิ่งที่สังคมสามารถยอมรับได้

โนลส์ (Knowles. 1975 : 61) ได้สรุปลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองไว้ 9 ประการ คือ

1. มีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความคิด มีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ นั่นคือ รู้ความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ขึ้นกับใคร และเป็นคนที่สามารถนำตนเองได้
3. มีความสามารถที่จะสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ได้ดี เพื่อที่จะใช้บุคคลเหล่านี้เป็นเหมือนสิ่งสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง การเรียนรู้และการช่วยเหลือบุคคลอื่น และการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านั้น
4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง โดยความช่วยเหลือจากผู้อื่น
5. มีความสามารถในการแปลความต้องการทางการเรียน ออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในรูปแบบที่อาจจะทำให้การประเมินผลสำเร็จนั้นไปได้

6. มีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอนในการทำให้เรื่องยากง่ายขึ้น และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหรือที่ปรึกษา

7. มีความสามารถในการหาแหล่งความรู้ที่เป็นตัวบุคคล และแหล่งเอกสารทางวิชาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. มีความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาการและมีความริเริ่มในการวางแผนนโยบายอย่างมีทักษะ ความชำนาญ

9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลของข้อค้นพบต่างๆไปใช้อย่างเหมาะสม

รุ่ง แก้วแดง (2542 : 112 - 113) กล่าวว่า ผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีลักษณะได้ดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยหรือประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง อาจจะได้ความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

2. เลือกแหล่งที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการเรียนรู้ และถ้าจำเป็นก็อาจหามาตรการอื่นในการเรียนที่ไม่ต้องเรียนรู้เองก็ได้

3. รู้จักพัฒนาเกณฑ์ที่ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง โดยการค้นหาคำตอบและการให้เหตุผล

4. รู้จักถามเหตุผลของการมีกฎระเบียบ กระบวนการ หลักการ และข้อสมมติฐานที่ยอมรับได้โดยปริยาย

5. ปฏิเสธที่จะเห็นด้วยหรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้อื่น (ครูหรือผู้ฝึก) ต้องการ ถ้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้

6. ตระหนักในทางเลือกทั้งโดยยุทธศาสตร์การศึกษาและการแปลความหมาย และเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างมีเหตุผล

7. ทบทวนกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในฐานะเป็นพัฒนาการทางความรู้และสังคม และสามารถปรับยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเสริมศักยภาพในการเรียนรู้

8. มองเป้าหมาย นโยบาย และแผน อย่างอิสระ โดยปราศจากแรงกดดันจากผู้อื่น

9. พัฒนาความเข้าใจในความเป็นไปต่างๆ จนสามารถอธิบายกับผู้อื่นได้

10. สร้างกรอบแนวความคิดได้ชัดเจนอย่างอิสระและพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อมีเหตุผล

11. สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยความกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่พึ่งการเสริมแรงหรือรางวัลจากผู้อื่น

12. ระบุค่านิยมส่วนตัวและความสนใจของตนเองได้

13. เต็มใจและสามารถยอมรับแนวความคิดอื่นที่ถูกต้อง และเผชิญกับการต่อต้านอุปสรรค รวมทั้งการวิจารณ์เป้าหมายของตนเองโดยปราศจากโทสะ

14. สามารถประเมินข้อบกพร่องและข้อจำกัดของตนเองในฐานะผู้เรียนได้

สุนทร สุนันท์ชัย (นฤมล เกื่อนมา. 2539 : 25 ; อ้างอิงจาก สุนทร สุนันท์ชัย. 2532) กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะเหล่านี้ได้แก่

1. ทักษะการอ่าน การเขียน จนสามารถที่จะอ่านค้นคว้าได้
 2. รู้จักการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น เรียนกับครู เรียนเองโดยไม่ต้องมีครูเรียนเป็นกลุ่ม
 3. รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล รู้จักแปลความ รู้จักค้นคว้า
 4. รู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เช่น แบบเรียน แบบฝึกหัด หนังสืออ่านทั่วไป หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แบบเรียนสำเร็จรูป
 5. รู้จักชี้ระบุความต้องการของตนเอง รู้จักวางแผนดำเนินการศึกษาเล่าเรียนและประเมินผล
 6. รู้จักใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ เช่น การประกอบอาชีพ การปกครอง ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจการของรัฐบาลและเอกชนที่มีอยู่ในชุมชน
- ลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองและมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นพอสรุปได้ว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะพื้นฐาน ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ได้ เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมุ่งมั่น เอาใจใส่ต่อการเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน มีความรับผิดชอบ ควบคุมตนเองได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับครูและเพื่อน ๆ รักการเรียน มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถถิวิเคราะห์ความต้องการของตนเองได้ สามารถวางแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ยอมรับในความสามารถของตนเองและเคารพในความคิดของผู้อื่น สามารถหาแหล่งเอกสาร วิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป

1.4 แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

งานวิจัยที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในต่างประเทศ คือ งานวิจัยเรื่อง Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale ของ Dr. Lucy Madsen Guglielmino แห่งมหาวิทยาลัยของรัฐจอร์เจีย กลูกลิเอลมิโน (Guglielmino.1977 : 6467 - A) ได้ศึกษาลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale) ที่เรียกย่อ ๆ ว่า SDLRS ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบุคคลที่มีความรู้

ความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน 14 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงความสามารถ เจตคติ และบุคลิกส่วนตัวที่สำคัญ แล้วนำองค์ประกอบที่ได้จากการสำรวจมาประเมิน นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการสร้าง SDLRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) แบบวัดนี้สร้างขึ้นในลักษณะให้ตอบคำถามเกี่ยวกับตนเองพร้อมกับตัวเลือกลักษณะมาตราประมาณค่า (Likert – type item) จำนวน 41 ข้อ หลังจากได้แก้ไขปรับปรุงหัวข้อต่างๆแล้ว ได้นำเครื่องมือนี้ให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน ในรัฐจอร์เจีย คานาดา และรัฐเวอร์จิเนีย ตอบแบบวัด แล้วนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ (Item Analysis) และวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) แล้วคัดเลือกข้อความต่างๆ เพื่อการแก้ไขได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.87 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 8 องค์ประกอบคือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี ความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

นรินทร์ บุญชู (2532 : 41 - 42) ได้นำแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง SDLRS ของ Guglielmino มาดัดแปลงเป็นภาษาไทยและปรับปรุงใหม่เนื่องจากแบบวัดดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นใช้สำหรับกลุ่มคนในวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมตะวันออก โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยได้แบบวัดซึ่งมีความเชื่อมั่น 0.84 โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดองค์ประกอบใหม่ นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) สกัดตัวประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบสำคัญ (Principle Axes Method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอลด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Orthogonal Rotation) ได้องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ด้าน คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Guglielmino ที่ประกอบด้วย

1.1 การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to learning opportunities) มีลักษณะเป็นผู้รักความก้าวหน้า ใฝ่สร้างอนาคต สามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่คิดว่าควรกระทำ ยินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ยิ่งเรียนรู้มากยิ่งรู้สึกว่ามีสิ่งต่างๆ ในโลกล้วนน่าตื่นเต้น การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก ต้องการการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อจะได้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของ

ตนเอง เชื่อว่าไม่มีใครแก่เกินเรียน ถือว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หลายอย่างในแต่ละปี และคิดว่าผู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอคือผู้นำ

1.2 มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Self - concept as an effective learner) คือ เป็นผู้ต้องการเรียนรู้ บรรารณาจะมีเวลามากๆ ที่จะเรียนในแต่ละวัน ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้จะไรก็ตาม สามารถหาเวลาเรียนได้เสมอไม่ว่าจะมีภารกิจยุ่งยากเพียงใดก็ตาม ไม่มีปัญหาในการอ่าน ทราบดีว่าเมื่อไรที่จะเรียนรู้ในเรื่องใดสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เกือบทุกเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้ มีความสนุกสนานในการค้นหาคำตอบ สำหรับข้อถามต่างๆ ชอบทดลองเรียนสิ่งใหม่ๆ สามารถคิดค้นวิธีการแปลกๆ ใหม่ๆ ที่จะทำสิ่งต่างๆ และชอบสำรวจตรวจสอบปัญหาต่างๆ

1.3 มีความคิดริเริ่ม และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Independence in learning) คือ เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองได้ดี สามารถคิดค้นวิธีการต่างๆ ได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง เป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพทั้งในชั้นเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (Informed acceptance of responsibility for one's own learning) คือ เป็นผู้ทราบดีว่าตนเองต้องการเรียนอะไร ถ้ามีสิ่งที่ต้องการเรียนจะหาทางเรียนรู้ให้ได้ เข้าใจบทบาทของตนเองได้ดีว่าตนเป็นใคร อยู่ในฐานะอะไร และกำลังทำอะไร ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไร และจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่ย่อท้อถ้าเป็นเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถบอกได้ว่าตนเองมีความถนัดในเรื่องใด

1.5 ความรักในการเรียน (Love of learning) คือ เป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รักและใฝ่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ มีความชื่นชอบผู้ที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลายๆ ทาง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และเห็นว่าการสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญหากแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

1.6 ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง เป็นผู้ที่รู้จักตัวเองดีพอ ในการเรียนไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อประสบกับปัญหาที่ไม่เข้าใจไม่หลีกเลี่ยงไปจากสิ่งนั้น สามารถทำงานตามลำพังได้ดี โดยสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลดีได้

1.7 การมองอนาคตในแง่ดี (Positive orientation to the future) คือ เป็นผู้ที่ชอบสถานการณ์การเรียนที่มีการท้าทาย ชอบแก้ปัญหาที่มีคำตอบถูกต้องมากกว่า 1 คำตอบ มีความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับเป้าหมายระยะยาวที่ตั้งไว้ และคิดว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อการศึกษา

1.8 สามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้ และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to use basic study and problem-solving skills) คือ เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ ๆ ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องการค้นหา มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมาก มีทักษะ การฟัง การอ่าน การเขียน และการจำ รู้จักวิธีการเรียน และเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ตัวอย่างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รายการคำถาม	ความคิดเห็น				
	ไม่จริง ไม่เคย เป็น เช่นนี้	เป็นจริง บ้างไม่ บ่อยนัก	จริงบ้าง ไม่จริง บ้างครั้ง ต่อครั้ง	เกิน ครึ่งมัก เป็น เช่นนี้	ส่วน ใหญ่เป็น เช่นนี้มี น้อยครั้ง ที่ไม่ใช่
<p><u>การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้</u></p> <p>0. ข้าพเจ้ายินดีต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ</p> <p><u>มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ</u></p> <p>0. ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้อะไรก็ตาม ข้าพเจ้าสามารถหาเวลาได้เสมอไม่ว่าจะมีภารกิจยุ่งยากเพียงใดก็ตาม</p> <p><u>ความคิดริเริ่มและเรียนรู้ด้วยตนเอง</u></p> <p>0. ข้าพเจ้าสามารถบังคับตนเองให้กระทำในสิ่งที่ควรกระทำ</p>					

(นรินทร์ บุญชู. 2532. ภาคผนวก

บรอกเกตต์ และฮีมสตรา (Brockett and Hiemstra. 1991 : 57) กล่าวถึง แบบวัด SDLRS ว่า ปัจจุบันนี้มักนิยมใช้ แบบวัด SDLRS โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ใช้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับงานวิจัยเชิงทดลองกึ่งทดลอง หรืองานวิจัยหาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เกี่ยวกับบุคคล

2. ใช้เป็นเครื่องมือวินิจฉัยการประเมินผู้เรียนในด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาความหมายและแนวคิดของเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพร้อมต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง พอสรุปได้ว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึง สภาพของนักเรียนที่แสดงถึงการมีความปรารถนา มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยขบวนการการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเต็มที่ มีความคิดที่อิสระ รู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง ผู้วิจัยยังพบว่า องค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Guglielmino ทั้ง 8 ประการ มีความครอบคลุมลักษณะของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ข้างต้นมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนไว้ดังนี้

พยอม ธีธรรส (2540 : 8) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันในห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การให้กำลังใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมมือกันในด้านวิชาการและด้านทั่ว ๆ ไป

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 9) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความหวังใฝ่ไกล่ชดสนิสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 5) สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนทั้งทางด้านการใช้วาจา การแสดงกิริยาท่าทาง อันประกอบด้วย ลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ รู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง สนใจในความรู้สึกของเพื่อน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานกลุ่มและการปฏิบัติกับเพื่อนเป็นไปอย่างเหมาะสม

โดยสรุปความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน จึงหมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียนในการอยู่ร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ในด้านการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ห่วงใยซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกันและร่วมมือระหว่างกันทั้งทางด้านวิชาการและด้านทั่ว ๆ ไป

ณรงค์ เสียงประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วย ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความ เสมอภาค ความเป็นผู้นำ ในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลิกคบเพื่อนที่ ถูกใจ และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง

กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น
2. สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎ เกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬา หรือทำงานร่วมกัน
3. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. เป็นการส่งเสริมในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์ เอกลักษณะเฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง ฯลฯ
5. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าที่จะใช้อำนาจ

พนม ลิมอารีย์ (2529 : 38 - 39) กล่าวถึง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อสมาชิก ไว้หลายประการด้วยกัน คือ

1. กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาหรือการเรียนรู้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ ประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ในบางโอกาส วิธีการที่สมาชิกแก้ปัญหา การจดจำบทเรียน การประพฤติปฏิบัติ การสร้างนิสัย และเจตคติ การดำเนินชีวิต การทำงาน ความ ทะเยอทะยาน ตลอดจนความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล ล้วนอยู่ภายใต้อิทธิพล ของกลุ่มทั้งสิ้น
2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุนและช่วยให้สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึก คิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เช่น นายชุมพรถ้ำอยู่ตามลำพังอาจไม่กล้าวิจารณ์ อะไร แต่พอเข้ากลุ่มเขาจะมีกำลังใจดีขึ้นมีสติขึ้นในการที่จะแสดงออก จะเห็นได้ว่ากลุ่มช่วยให้ สมาชิกเกิดกำลังใจและสนับสนุนให้แสดงออกทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นใน ตนเอง
3. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก นั่นคือการที่สมาชิกมารวมกันเป็น กลุ่มนั้น แต่ละคนย่อมมีความต้องการอยู่ในจิตใจของตน ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะทราบหรือไม่ ทราบก็ได้ และโดยธรรมชาติของมนุษย์นั้นย่อมจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะจะเกิดความเบื่อ หน่าย บุคคลทุกคนย่อมต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูง ต้องการความรัก ความยอมรับจากกลุ่ม จึง เป็นเหตุให้คนมาเข้าร่วมกลุ่มกับคนอื่น ๆ มากขึ้นเพราะหวังว่ากลุ่มจะช่วยสนองความต้องการ ของตนได้ และกลุ่มส่วนใหญ่ก็สามารถบำบัดความต้องการของสมาชิกได้

4. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเอง (Perception of Self) ชัดเจนขึ้น คือช่วยให้สมาชิกทราบว่าตนเป็นอย่างไร ความสวยงาม ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ สิ่งเหล่านี้สมาชิกไม่สามารถรู้เห็นได้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นๆ หรือกลุ่มที่จะส่องหรือสะท้อนให้เห็นสภาพของสมาชิกแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

5. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงานและการทำงานของสมาชิก จะเห็นๆได้จากการทำงานของบุคคลแต่ละคน การที่บุคคลจะทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับเพื่อนในกลุ่ม ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ก็จะทำให้สมาชิกส่วนน้อยมีความกระตือรือร้นตามไปด้วย

6. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่มีปัญหาหรือมีสิ่งที่จะต้องเลือก ต้องตัดสินใจ อาจจะใช้มติของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินใจได้ คือการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนออกความเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจ และยังก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่สมาชิกอีกด้วย

7. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือความกลัว ความวิตกกังวล ความท้อแท้ใจของสมาชิก เช่น คนที่มีความกลัวเมื่อเข้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนๆ

สรุปได้ว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อนักเรียนในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมการแสดงบุคลิกลักษณะ ประสิทธิภาพในการทำงาน และยังมีอิทธิพลในด้านการศึกษาหรือการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย

นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมอื่นๆอีก กลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวแบบที่นักเรียนจะเรียนรู้ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมต่างๆ และยังพบว่าความปรารถนาในการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับกลุ่มเพื่อน (ลัดดา กิติวิภาต. 2530 : 20) กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากกับนักเรียน เพราะนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนและอยู่กับเพื่อน กลุ่มเพื่อนจึงเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อวิชาการ โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ สัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (ชนู ฤทธิกุล. 2542 : 36) และสมคิด อิศระวัฒน์ (2541 : 80) ได้กล่าวถึงวิธีการฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองได้นั้น อาจทำได้โดยการเริ่มจากการประคับประคองหรือฟุ้งผู้อื่นก่อน แล้วพัฒนามาเป็นการศึกษด้วยตนเอง สุดท้ายคือเรียนรู้จากกันและกัน จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.1 ความหมายของเจตคติและเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

แอลพอร์ต (Allport, 1978 : 256) ได้กล่าวว่า เจตคติ เป็นสภาพความพร้อมของสมองและประสาท โดยอาศัยประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับเข้าช่วย ซึ่งจะมีผลหรืออิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

กู๊ด (Good, 1973 : 49) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ คือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รักเกลียด หรือกลัว หรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้นๆ

กิลฟอร์ด (Guilford, 1975 : 456 – 457) กล่าวว่า เจตคติ คือ การที่บุคคลมีความโน้มเอียงในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนต่อการกระทำในสังคม หรือสิ่งที่มีอยู่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 14) ได้สรุปความหมายของเจตคติไว้ว่า เจตคติ คือ ความคิดเห็นซึ่งถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ (Emotion) ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เจตคติจะมีบทบาทในการช่วยให้เราปรับปรุงตัวเอง ป้องกันตนเองให้แสดงออกถึงค่านิยมต่างๆ และช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัวเรา ประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยในการเกิดเจตคติ และเป็นตัวกำหนดเจตคติของบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 208) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติ เป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้นั้น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้นเจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตเห็นได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่า พฤติกรรมภายนอก

สุรางค์ โค้วตระกูล (2541 : 366) เจตคติ เป็นอักษมาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจเป็นทางบวก หรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

จึงพอจะสรุปได้ว่าเจตคติเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลเกิดขึ้นจากการรับรู้และประสบการณ์ต่างๆ อยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในลักษณะที่สนับสนุน หรือไม่สนับสนุน เจตคติเป็นสิ่งที่วัดโดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าต่างๆ

จากการศึกษาความหมายและแนวคิดของเจตคติและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นความรู้สึก ความเชื่อของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพ ในการใช้ความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดการดำเนินงานของตนเอง คัดเลือก ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และประเมินผลตนเองทั้งในทางบวก คือ ชอบ พอใจ ให้ความสำคัญ และในทางลบ คือ ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่อยากเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งจากการให้ความหมายดังกล่าว สอดคล้องกับความหมายของเจตคติต่อ วิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงความรู้สึกนึกคิดต่อวิทยาศาสตร์ ทั้งทางบวก คือ ชอบ สนใจ ให้ความสำคัญและอยากรู้ในสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และในทางลบ คือ ไม่ชอบ ไม่สนใจ ไม่อยากมีส่วนร่วมในการเรียนหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ (ผกาทิพย์ ราชานาค. 2539 : 39) ✎

3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับเจตคติ คือทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ซึ่งอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิด ทฤษฎีความสมดุลย์ ทฤษฎีการเสริมแรง เป็นต้น ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.ทฤษฎีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (Social Judgment Theory)

เชอริฟ และฮอฟแลนด (Sherif and Hovland. 1961 : 177 - 183) หลักการของทฤษฎีนี้กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งใดนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของเป็นหลัก ถ้าบุคคลสามารถจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งอื่นๆ ได้ง่ายก็จะมีปัญหา แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งอื่นๆ ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น บุคคลจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งอื่นโดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติเดิม โดยจะปรับให้อยู่ในระดับกลาง ๆ ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป เช่น นายเขียวมีประสบการณ์เดิมนายแดงเป็นคนดี แต่พอไปรับรู้จากผู้อื่นว่านายแดงเป็นคนไม่ดี นายเขียวก็ต้องใช้วิจญาณในการเปลี่ยนแปลงเจตคติของตนเองที่มีต่อนายแดง เพื่อให้สอดคล้องกับผู้อื่นโดยปรับให้อยู่ในระดับพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป บุคคลเมื่อเจอสิ่งใหม่มากขึ้นก็ต้องปรับตัวมากขึ้น มีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวมากขึ้น

2. ทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิด (Cognitive Dissonance Theory)

ไทแอนดิส (Triandis, 1971 : 78) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิดของเฟสติงเจอร์ (Festinger) ว่า เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้เกิดจากความไม่สอดคล้องทางความคิด ซึ่งความไม่สอดคล้องนี้เกิดจากการได้รับข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเดิม ความเข้าใจเดิม จึงต้องหาทางลดความขัดแย้งนั้นโดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อให้เกิดความสอดคล้องหรือหลีกเลี่ยงไม่รับข้อมูลที่ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

3. ทฤษฎีความสมดุลย์ (Balance Theory)

ไฮเดอร์ (Heider, 1967 : 39 – 41) หลักการของ ทฤษฎีความสมดุลย์ กล่าวว่า กลุ่มบุคคลสองกลุ่ม คนสองคนที่มีความสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่ง ถ้าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งรู้สึกกับสิ่งๆ หนึ่งอย่างไร อีกบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กันรู้สึกเช่นกันก็จะเกิดความสมดุลย์ จึงไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งนั้นเจตคติ แต่ถ้าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน มีความรู้สึกกับของสิ่งหนึ่งขัดแย้งกันก็จะเกิดภาวะไม่สมดุลย์ จึงต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติเพื่อให้เกิดความสมดุลย์

4. ทฤษฎีการให้แรงเสริม (Reinforcement Theory)

นิพนธ์ แจ้งเยี่ยม (2524 : 113 – 114) กล่าวถึงทฤษฎีเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner) ว่า เมื่อเราได้รับรางวัลจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะทำให้เราอยากทำสิ่งนั้นไปเรื่อยๆ ทำให้เรามีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ในการปลูกฝังทัศนคติใหม่ๆ หรือ ประสบการณ์ใหม่ๆ ถ้าสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเรา เราก็ให้รางวัลแก่ตนเอง แต่ถ้า ประสบการณ์ใหม่ๆ นั้นขัดกับความเชื่อเดิมของคนเรา เราก็อาจหาเหตุผลมาเพื่อตรวจสอบดู หากรู้ว่าขัดกับความเชื่อเดิมจริง เราก็อาจเปลี่ยนแปลงเจตคติไปได้

จากทฤษฎีที่เกี่ยวกับเจตคติที่กล่าวมา เจตคตินั้นสามารถที่เปลี่ยนแปลงได้ โดยการเรียนรู้จากสังคม การใช้คำพูดจูงใจ เสริมแรงด้วยวิธีการต่างๆ การปรับตัวเข้ากับกลุ่ม และจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายอย่างส่งผลให้เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาเกี่ยวกับ เจตคติว่าผู้ที่มีเจตคติต่อสิ่งนั้นๆ และจะส่งผลอย่างไรต่อไป

3.3 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 231) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติพอสรุปได้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. เจตคติเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล กล่าวคือถ้ามีเจตคติดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ถ้ามีเจตคติไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนีหรือต่อต้าน เช่น เด็กชอบครูสอนทำให้อยากเรียนวิชาที่ครูสอน ถ้าเด็กไม่ชอบวิชานั้นๆ หรือไม่ชอบครูคนนั้นก็หลีกเลี่ยงไม่เรียนวิชานั้น เป็นต้น

3. เจตคติสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่บุคคลอื่นได้ เช่น บิดา มารดา ไม่ชอบบุคคลหนึ่ง ย่อมมีแนวโน้มทำให้เด็กไม่ชอบบุคคลนั้นด้วย

4. เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป เจตคดีย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2539 : 211 – 213) ได้แบ่งคุณลักษณะที่สำคัญของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากประสบการณ์ สิ่งเร้าต่างๆ รอบตัว บุคคล การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเจตคติแม้ว่าประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกันได้ ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2. เจตคติเป็นการตระเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่จะสังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย เป็นสิ่งที่อธิบายไม่ค่อยจะได้และบางครั้งไม่ค่อยมีเหตุผล

3. เจตคติดีมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมินคือลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกหรือการประเมินว่า ชอบ พอใจ เห็นด้วยก็คือเป็นทิศทางในทางที่ดี เรียกว่าเป็นทิศทางในทางบวกและถ้าประเมินออกมาในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจก็มีทิศทางในทางลบ

4. เจตคติดีมีความเข้ม คือมีปริมาณมากน้อยของความรู้สึก ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมากก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าไม่ชอบเลยหรือเกลียดที่สุดก็แสดงว่ามีความเข้มสูงไปอีกทางหนึ่ง

5. เจตคติดีมีคงทน เจตคติเป็นสิ่งที่บุคคลยึดมั่นถือมั่นและมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของคนนั้น การยึดมั่นในเจตคติต่อสิ่งใดทำให้การเปลี่ยนแปลงเจตคติเกิดขึ้นได้ยาก

6. เจตคติดีทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่ได้แสดงออก ก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่าบุคคลนั้น มีเจตคติอย่างไรในเรื่องนั้น เจตคติที่เป็นพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออกเนื่องจากถูกกระตุ้นและการกระตุ้นนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย

7. เจตคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองขึ้น แต่ก็ไม่จำเป็นว่า เจตคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอกจะตรงกัน เพราะก่อนแสดงออกบุคคลนั้นปรับปรุงให้เหมาะกับปทัสถานของสังคมแล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

เซลแมน และ เชียร์ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2541 : 367 ; อ้างอิงจาก Zellman & Sears. 1971) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติไว้ว่า

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นเจตคติจึงมีทั้งบวกและลบ เช่น ถ้านักเรียนมีเจตคติบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์ และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนแขนงวิทยาศาสตร์ ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีเจตคติลบต่อคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียน เมื่ออยู่ ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนทางสายอักษรศาสตร์ทางภาษา เป็นต้น

3. เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการคิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)

4. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงเจตคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของเจตคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย เจตคติบางอย่างอาจจะหยุดเลิกไปได้

5. เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เนื่องจากชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ อาจจะมีค่านิยมที่เป็นอุดมการณ์พิเศษเฉพาะ ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเจตคติ จะต้องเปลี่ยนค่านิยม

6. สังคมประกิด (Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการเจตคติของเด็ก โดยเฉพาะเจตคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ เจตคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีเจตคติบวกสูงสุดจากลักษณะของเจตคติพอสรุปได้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลที่มีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันนั้น ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อม อายุ สติปัญญา เป็นต้น เจตคติไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความรู้สึก นึกคิด และเป็นตัวกำหนดในการแสดงออกหรือพร้อมที่จะตอบสนองในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ เป็นสิ่งที่สังเกตจากภายนอกได้ยาก เจตคติของแต่ละ

บุคคลมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ถ้าได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป

3.4 องค์ประกอบของเจตคติ

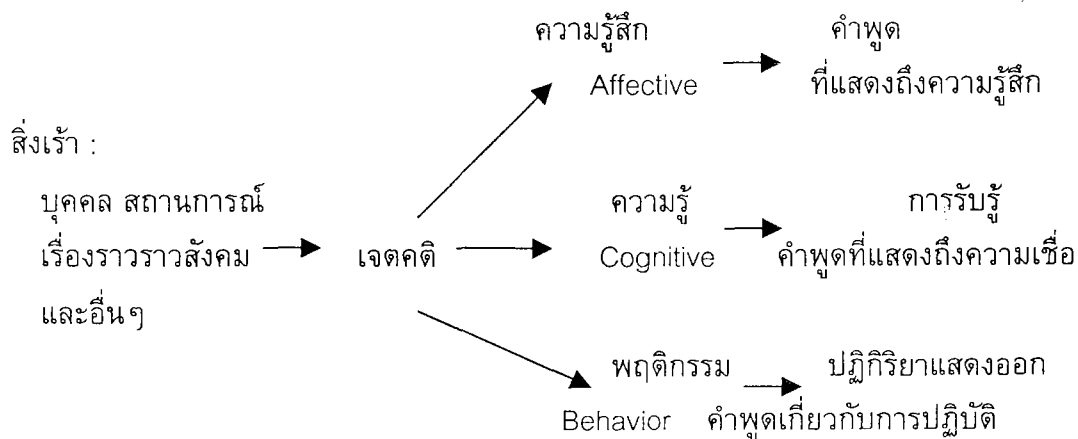
เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ (Shaver. 1977 : 168 - 170)

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิดตอบสนอง รับรู้ และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับ ทำให้เกิดแนวความคิดที่ว่าอะไรถูก อะไรผิด สนใจหรือไม่สนใจ ชอบหรือไม่ชอบ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่จะคล้อยตามความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดที่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น เจตคติจะแสดงออกในรูปของความชอบไม่ชอบ ความพอใจหรือความไม่พอใจต่อสิ่งต่างๆ

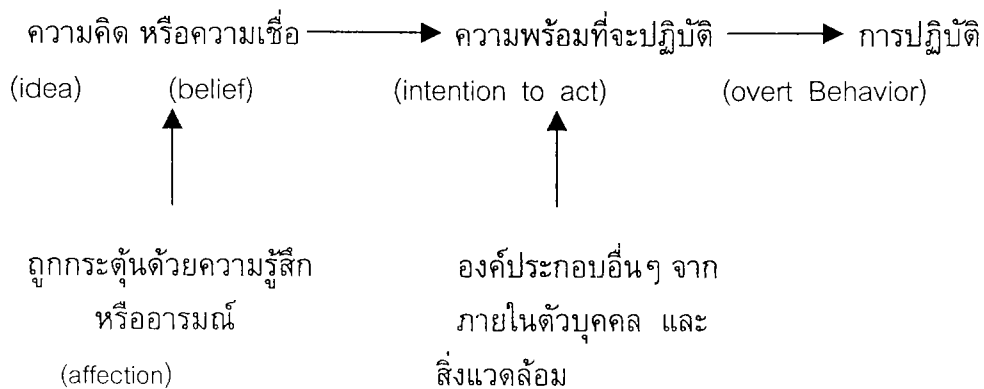
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้สึก ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการประพฤติปฏิบัติ โดยการยอมรับหรือการปฏิเสธ หรือเฉยๆ และเป็นกรกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้ องค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อการพัฒนาเจตคติเมื่อบุคคลนั้นเกิดความเรียนรู้ มีประสบการณ์ มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การเลียนแบบในสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งเหล่านี้รวมอยู่เป็นรูปแบบเจตคติของแต่ละบุคคล เจตคติจะต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตวิทยาสังคม ที่สำคัญได้แก่ การสนใจ การเรียนรู้ การรับรู้

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 3) เสนอแผนภูมิขององค์ประกอบเจตคติไว้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิองค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องประกอบด้วยสามองค์ประกอบ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงแนวโน้มที่จะกระทำต่อสิ่งดังกล่าว นอกจากนี้ ศิริวรรณ วชิรวงศ์ (2537 : 45) ยังได้ถึงสรุปความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติไว้เป็นแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ของเจตคติกับการปฏิบัติ

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เจตคติเป็นสภาพความพร้อมของการคิดและจิตใจของบุคคลที่จะรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า และสภาพการณ์ต่างๆ มีอิทธิพลในการที่บุคคลจะเลือกกระทำต่อสิ่งต่างๆ นั่นคือ บุคคลจะเลือกเรียนและกระทำในสิ่งต่างๆ ที่ตนชอบ นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนก็จะมี ความกระตือรือร้น มีความอดทน สนใจที่จะใฝ่หาความรู้ มีความรักในการเรียน ฉะนั้นนักเรียนจะมีความพร้อมในการเรียนมากขึ้นเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับเจตคติต่อการเรียน จึงกล่าวได้ว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองน่าจะส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

4. การอบรมเลี้ยงดู

4.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู ไว้ดังนี้

× ปนัดดา พังงา (2527 : 3 - 4) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อเด็กตามการรับรู้ของเด็ก อันเป็นเหตุให้สามารถให้รางวัล หรือลงโทษการกระทำต่างๆ ของเด็กได้

× ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528 : 3) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ

ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูด้วยตนเอง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางวาจา และการกระทำ

4.2 รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1978 : 402 - 403) แบ่งรูปแบบการ อบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามกติกาปฏิบัติตนอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามกติกาที่ตัวเองกำหนดไว้ ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้บุตรรู้สึกอับอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive disciplinary techniques) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามใจและไม่ได้รับการเอาใจใส่ คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

วรภรณ์ รักรวิชัย (2529 : 11 – 17) ได้ทำการศึกษาก็เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย พบว่าในสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูที่แบ่งได้ 4 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ บิดา มารดา ให้ความรัก เอาใจใส่ ใช้เหตุผลกับลูก ให้ลูกรู้สึกว่าตนได้รับการปฏิบัติ ด้านความยุติธรรม ให้สิทธิแก่ลูกในการแสดงความคิดเห็น ฝึกให้ลูกได้คิดด้วยตนเองและรับผิดชอบต่อตนเอง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็ก หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ บิดา มารดา เรียกร้องจากลูก เคี้ยวเชิญให้ทำตามที่ตนเองหวังไว้ ลูกมีหน้าที่ทำตามทุกอย่าง แม้ว่าไม่ชอบก็ตาม

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ บิดา มารดาไม่เอาใจใส่ที่จะอบรมสั่งสอนลูก ปล่อยให้ลูกทำตามอำเภอใจ ไม่สนใจในความเป็นอยู่ของลูก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักถนอมมากเกินไป หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู ที่บิดามารดา คอยปกป้องดูแลมากเกินไป ไม่ให้ลูกได้รับความลำบาก คอยช่วยเหลือทุกอย่าง จนลูกไม่รู้จักวิธีช่วยเหลือตนเอง ไม่รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือเรียกว่าเป็นการถนอมไขว่ไว้ในหิน

✓ มะลิ อุดมภาพ (2538 : 6) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรัก ความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถความคิดเห็นให้ความร่วมมือตามโอกาสอันสมควร ได้รับความชอบในเรื่องส่วนตัวและมีอิสระตามความเหมาะสม

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ถูกบังคับให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ไม่รับฟังเหตุผล ก้าวท้าวในเรื่องส่วนตัว ถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรหรือเด็กในปกครองที่มีความรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับการเอาใจใส่ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจ และไม่สนใจว่าคุณจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ไม่ให้ความอบอุ่นและชอบใช้อารมณ์

✓ ทิพวรรณ ลิ้มสุขนรินทร์ (2535 : 10 - 11) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการแนะนำสนับสนุนและช่วยเหลือ การยินดีที่จะอยู่กับบุตร การยกย่องคุ้มครองและการให้บุตรมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการลงโทษ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การเขี่ยนตี การดุด่า การไม่พิจารณาถึงความถูกต้องของบุตร การตัดสิทธิพิเศษ เป็นต้น

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในด้านการควบคุม การเรียกร้องเอาจากบุตร เช่น ในด้านความสำเร็จ ความรู้สึกไม่พอใจเมื่อกระทำผิด

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวของ (มะลิ อุดมภาพ 2538 : 6) ซึ่งแบ่งไว้ 3 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

4.3 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็ก ตั้งแต่วัยแรกเริ่มและวัยต่อๆ มา เพราะหน้าที่สำคัญของครอบครัวคือ การอบรมเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้บุตรของตนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลผลิตของการอบรมเลี้ยงดูนี้จะเป็นเสมือนฐานรองรับบทบาทอื่นๆ ต่อไป ดังที่ วราภรณ์ รักวิจิตร (2529 : 11 – 17) กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างของเด็กเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันในวัยเด็ก อันจะมีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยที่ติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต ตัวอย่างเช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้ลูกเกิดความก้าวร้าว มีอารมณ์ไม่มั่นคง เรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น เพราะขาดความรักความอบอุ่น ถ้าเลี้ยงลูกแบบคาดหวังเอาทั้งลูกมากเกินไป ลูกก็จะมี ลักษณะขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าเลี้ยงลูกแบบให้ความรักความอบอุ่นแบบประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุมีผล มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง มองโลกในแง่ดี สามารถปรับตัวและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี กล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเคารพในสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ เฮิร์ลอคX(อัจฉรา ประไพตระกูล. 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) กล่าวว่า บิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย คือการให้ความรัก เคารพสิทธิบุตร โดยให้ความทัดเทียมกันในครอบครัว ลักษณะการอบรมเช่นนี้จะทำให้บุตรมีความกระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนบิดามารดาที่ปกครองบุตรแบบอัตตาธิปไตยนั้น จะใช้อำนาจเข้มงวดกับบุตร จะทำให้บุตรเป็นคนเงียบเฉย ไม่ก้าวร้าว มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความคิดสร้างสรรค์น้อย มีความคิดเห็นแบบคล้อยตามผู้อื่น นอกจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา มีผลต่อพัฒนาการความพร้อมทางการเรียน และนิสัยการเรียนของนักเรียนอีกด้วย จากการศึกษาของXปนัดดา พงษ์ (2537 : 48 – 50) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีนิสัยในการเรียนที่ดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยมากเกินไปจะส่งผลให้เด็กมีนิสัยในการเรียนที่ไม่ดี ในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่พร้อมสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความอยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ที่ดี การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาจึงเป็นรากฐานที่จะสร้างให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกทางหนึ่ง ดังปรากฏในผลการศึกษาของXสมคิด อิศระวัฒน์ (2541 : 305 – 334 และ 2542 : 205 – 239) พบว่าบุตรที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น บิดามารดา จะเลี้ยงดูแบบไม่ตามใจ ไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป ให้ความรักความอบอุ่น ใกล้ชิดและความเอาใจใส่ สอนให้เป็นคนมีเหตุผล แสดงความคิดเห็นและโต้แย้งได้ ฝึกให้ลูกทำอะไรด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้ลูกได้คิด ตัดสินใจด้วยตนเอง ส่วนบุตรที่ไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น จะถูกเลี้ยงดูแบบตามใจ อยากรู้อะไรก็ยอม เข้าข้างลูก ไม่เคย

เห็นว่าลูกผิด บางคนก็ถูกบิดามารดาเข้มงวดจนเกินไป เด็กไม่มีโอกาสตัดสินใจ พ่อแม่จะเป็นผู้นำทุกอย่าง ไม่มีการมอบหมายหรือให้ภาระความรับผิดชอบ

จึงกล่าวได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยต่อๆ มา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของเด็ก ทั้งด้านลักษณะบุคลิกภาพ ด้านทักษะทางสังคม และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมเพื่อปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างปกติสุข และยังส่งผลให้ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กแตกต่างกันด้วย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคคาร์ที (McCarthy. 1985 : 3279 - A) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเจตคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกคณิตศาสตร์ ระหว่างนักศึกษาอายุน้อย กับนักศึกษาที่มีอายุมาก โดยใช้ SDLRS และ MAS (The Math Attitude Scale) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 183 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่มีอายุน้อย 110 คน และนักศึกษาอายุมาก 73 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาอายุน้อยมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับปานกลาง และมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงลบ นักศึกษาที่มีอายุมากมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงกว่าและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ แต่ยังมี ความกังวลต่อการเรียนเช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีอายุน้อย และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

โจนส์ (Jones. 1990 : 3446 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและพฤติกรรมที่สังเกตได้ในโปรแกรมการศึกษาพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่ โดยทำการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักศึกษาในโปรแกรมการศึกษาพื้นฐานในเมืองเอเธนส์ (Athens) รัฐจอร์เจีย (Georgia) ที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง และต่ำ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับตัวแปรอื่นๆ คือ สภาพการลาออก (dropout status) อายุ ระดับการอ่าน และเพศ ของนักศึกษาผู้ใหญ่จำนวนทั้งหมด 50 คน ในจำนวนนี้ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน 26 คน โดยไม่ทราบคะแนนจากการวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ถูกสังเกตนั้น จากความถี่ของพฤติกรรมที่สังเกต ผลการศึกษาพบว่า มีพฤติกรรมที่สังเกตเห็นกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองที่วัดได้มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับตัวแปรอื่นๆ พบว่า มีความแตกต่างระหว่างผู้กำลังศึกษาอยู่กับผู้ที่ลาออก และระหว่างผู้ที่มีระดับการอ่านสูงและต่ำ ส่วนปัจจัยด้านอายุ และเพศ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

เชลลีย์ (Shelley. 1991 : 4190 - A) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ของลักษณะการฟังพหูอื่น และความเป็นอิสระในตนเองของผู้ใหญ่กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการฟังพหูอื่น และความเป็นอิสระในตนเองของผู้ใหญ่กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับเกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ศึกษา อายุ และเพศ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะการฟังพหูอื่นและความเป็นอิสระในตนเองกับเกรดเฉลี่ย ชั้นปีที่ศึกษา อายุ และเพศ โดยใช้แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่ม (GEFT) วัดลักษณะการฟังพหูอื่น และความเป็นอิสระในตนเอง และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDLRS) โดยนำแบบวัดทั้งสองไปใช้กับนักศึกษาวิทยาลัยครู จำนวน 204 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) คะแนนของ SDLR และคะแนนของ GEFT มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) คะแนนของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กับชั้นปีที่ศึกษาและอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) คะแนนของความสัมพันธ์กับกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับชั้นปีที่ศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนความสัมพันธ์กับกลุ่มและอายุ สามารถรวมกันพยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมอเรีย (Murray. 1987 : 108 – 112) ได้ศึกษาผลการฝึกความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยเปรียบเทียบคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 67 คน กลุ่มควบคุมกลุ่มแรกประกอบด้วยนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 18 คน จากวิทยาลัยทางด้านศิลปะ ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้านทักษะ ส่วนกลุ่มควบคุมกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาล 9 คน จากมหาวิทยาลัยเดียวกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้รับการฝึกทักษะ ผลการทดลองพบว่า คะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ฝึกทักษะกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดิกสัน (Dixon. 1995 : 1789 - A) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเป็นทางการในการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ โดยศึกษากับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจำนวน 228 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในโปรแกรมการเรียนสายสามัญ และสายอาชีวศึกษา ทั้งหมด 21 โปรแกรมของ Michigan Correctional Institute ในรัฐมิชิแกน โดยวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัด SDLR ระดับของความเป็นทางการที่ผู้เรียนต้องการในการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ที่เป็นทางการต่ำ

ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้ในสภาพการเรียนที่เป็นทางการสูง แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับระดับของความเป็นทางการในการเรียน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับประสบการณ์การเรียนรู้ แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับอายุ และเพศของผู้เรียน สำหรับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นไม่สามารถทำนายได้ด้วยระดับความเป็นทางการในการเรียน หรือประสบการณ์การเรียนรู้ได้

คลาวด์ (Cloud. 1993 : 4170 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ปกครอง โดยใช้แบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ กุกลิเอลมิโน (Guglielmino, L.M. 1977) พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กชายกับผู้ปกครอง และสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กหญิงกับผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึงนักเรียนชายจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองใกล้เคียงกับผู้ปกครองมากกว่าเด็กหญิง เมื่อทดสอบความรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบมาตรฐานพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงด้วย ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพ่อและแม่ของนักเรียนคนเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน นักเรียนหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีลูกคนเดียว นักเรียนที่เป็นลูกคนเดียวในครอบครัวจะมีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีลูกหลายคน

สตับเบิลฟิลด์ (Stubblefield. 1993 : 404 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในวัยผู้ใหญ่ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว ทั้งหมดจำนวน 149 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวและประสบการณ์ส่วนตัว และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ กุกลิเอลมิโน (Guglielmino, L.M.1977) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วศึกษาต่อด้วยวิธีเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ และตรวจสอบข้อมูลโดยเทคนิคสามเส้า (Triangulated Procedure) ผลการศึกษาสรุปว่า คุณภาพชีวิตและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และระดับการถูกควบคุมในวัยเด็กมีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในวัยผู้ใหญ่

ฮัดส์เพธ (Hudspeth. 1992 : 3514 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยชุมชนในรัฐมอนทานา (Montana) จำนวน 3 แห่ง และในรัฐวอชิงตัน (Washington) จำนวน 1 แห่ง รวมทั้งศึกษาตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพศ และ

การเข้าศึกษาในวิทยาลัย โดยวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนด้วยแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ กุกลิเอลมีโน (Guglielmino. 1977) และศึกษารูปแบบการสอนของครูด้วยมาตราวัด The Principles of Adult Learning Scale (PALS) ผลการวิจัยพบว่า อายุ เกรดเฉลี่ยในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการเข้าศึกษาในวิทยาลัย มีผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนวิธีการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โพสเนอร์ (Posner. 1990 : 813 - A) ได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง การรับรู้ความสามารถทางการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนมัธยมแบบเปิด (An Open Alternative High School) 5 ระดับชั้น จำนวนนักเรียน 149 คน โดยศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อการเรียนและลักษณะนิสัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนจบการศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถทางการเรียนกับการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้เรียน ที่เข้าโครงการการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสถานภาพส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยใช้เครื่องมือ The Self-Perception Profile for Adolescents (Harter.1988) A Scale of Intrinsic Versus Extrinsic Orientation in the Classroom (Harter. 1980) และ The Self-Directed Learning Readiness Scale (Guglielmino, L.M. 1977) ผลของการวิจัยพบว่าการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติต่อการเรียนและลักษณะนิสัยค่อยๆ เปลี่ยนแปลงทีละน้อยในขั้นต้นๆของการเรียนและเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเรียนจบโครงการเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตั้งแต่ 1 โครงการขึ้นไป นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง องค์ประกอบที่จะทำให้โครงการการเรียนรู้ด้วยตนเองสมบูรณ์ขึ้น ได้แก่ การจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่ทำทนาย ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และมีความสนใจในการเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาที่จะส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ต้องจะให้การสนับสนุนที่ดี ให้โอกาสและให้อิสระแก่ผู้เรียน

5.2 งานวิจัยในประเทศ

วิชุดา หรรษาจรรุพันธ์ (2540 : 99 - 103) ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน จากสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน 7 แห่ง จำนวน 329 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลรับรู้ความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง และพบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทางบวก มีความพร้อมในการปฏิบัติ

บทบาทพยาบาลวิชาชีพสูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลปานกลาง และนักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การพยาบาลในคลินิกมากกว่ามีความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพมากกว่านักศึกษาพยาบาลที่มีประสบการณ์การพยาบาลในคลินิกปานกลางและน้อย โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จักรวาล ภูวพันธ์ (2537 : 72 - 75) ได้ศึกษาผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 111 - 113) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญ จังหวัดปราจีนบุรีใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 1,370 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เรียงลำดับจากส่งผลมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เพศหญิง เจตคติต่อการเรียนและอาชีพรับจ้าง ตามลำดับ โดยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนได้ร้อยละ 43.96

นฤมล เกื่อนมา (2539 : 101 - 106) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จำนวน 634 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดัดแปลงมาจาก SLDRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) ของกุกลีเอลมีโน (Guglielmino. 1977)

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมและด้านอัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเปิดโอกาสการเรียนรู้ และด้านมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านมีความรักในการเรียน ด้านการเรียนแบบริเริ่มและอิสระ และด้านความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านหลักสูตร อาจารย์ เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ส่วนระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับความในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม

3. ตัวแปรที่พยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ คือ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยด้านเพื่อนที่สนคติดต่อวิชาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 25.51 ได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$Z = .3088_{PEERS} + .2750 Z_{ATT} + .1800 Z_{GPA}$$

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา "ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย" กลุ่มตัวอย่างคือบุคคลซึ่งประสบความสำเร็จในวิชาชีพของตน โดยมีได้รับการศึกษาหรือเรียนจากสถาบันการศึกษาในสาขาวิชาชีพนั้นๆ เป็นบุคคลซึ่งได้รับการยอมรับจากท้องถิ่นหรือสถาบัน หรือเป็นบุคคลที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็นคนซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ จำนวน 30 คน จากภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย โดยวิธีการจับฉลากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นจำนวน 1 ชุด จากการศึกษาพบว่าคุณสมบัติของคนซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด/วิเคราะห์ เป็นนักปฏิบัติและเป็นนักประเมินผล รวมทั้งเป็นคนมีความเพียรพยายาม มีความตั้งใจจริง เมื่อมีปัญหาในการเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการคิดและลองทำด้วยตนเองก่อน หากทำไม่ได้จะสอบถามจากผู้รู้ แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้คือการทดลองทำด้วยตนเอง ผู้รู้ หนังสือ เพื่อน และการดูงาน สำหรับปัจจัยซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือบุคลิกภาพของพ่อแม่หรือบุคคลอยู่ใกล้ชิด วิธีการสร้างสิ่งแวดล้อมเมื่อเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่และวิธีการสอนสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในสังคมไทย ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมิได้เกิดขึ้นในบุคคลทุกคนแต่เป็นสิ่งที่อาจทำให้เกิดขึ้นได้ถ้ามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542 : 205 – 239) ได้ศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบวัด SDLRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยแยกเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน 10 คน และไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน 10 คน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังประกอบด้วย บิดามารดา เพื่อน อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียนรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 174 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา บุตรที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง บิดามารดาจะเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิด สอนให้บุตรเป็นคนมีเหตุผล ฝึกลูกให้รู้จักทำอะไรด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ลูกได้คิดตัดสินใจด้วย

ตนเอง พ่อแม่มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรีกษา พ่อแม่จะไม่ตามใจหรือเข้มงวดกวดขัน ยอมให้บุตรแสดงความคิดเห็นและโต้แย้ง บิดามารดาจับฟังลูก อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก เมื่อทำความผิด ใช้วิธีการตักเตือน ถ้าทำถูกก็ชมเชย การเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาซึ่งไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจะเลี้ยงดูแบบตามใจอยากได้อะไรก็ยอม เข้าข้างลูก ไม่เคยเห็นว่าลูกผิด พ่อแม่บางคนเน้นเด็กที่ต้องเชื่อฟัง เด็กไม่มีโอกาสตัดสินใจเอง ต้องทำตามที่บิดามารดาบอก หรือ คาดหวัง การฝึกเด็กใช้วิธีการวางกรอบให้ลูกเดิน พ่อแม่จะเป็นผู้นำทุกอย่างไม่มีการมอบหมายงานหรือให้มีภาระความรับผิดชอบ การอบรมลูกใช้วิธีการดุ บังคับให้ปฏิบัติตามหรือปล่อยให้เด็กทำตามใจชอบ

นรินทร์ บุญชู (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับตัวแปรทางด้านเพศ คณะที่ศึกษา เหตุผลในการเข้าศึกษา วิธีการเรียน ผลการศึกษา และการประกอบอาชีพขณะศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากแบบวัดระดับความพร้อม ในการเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale) ของ กุกลิเอลมีโน (Guglielmino, L.M. 1977) ผลจากการศึกษาพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัย รามคำแหง มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูงเพียง 2 ด้าน คือ เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ และการมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง อยู่ในระดับกลาง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมองอนาคตในแง่ดี มีความรักในการเรียน มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์สามารถใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเรียนรู้พบว่า คณะที่ศึกษา และผลการศึกษาที่ต่างกัน จะมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการนำตนเองแตกต่างกัน นักศึกษาเพศชาย มีระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการนำตนเองมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนตัวแปรอื่นๆ อีก 3 ด้าน คือ เหตุผลที่เข้าศึกษา วิธีเรียน และการประกอบอาชีพขณะศึกษา ไม่แตกต่างกัน

สุภมาส ทองใส (2536 : 99 - 106) ได้ทำการศึกษาลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบวัด SDLRS (Self - Directed Learning Readiness Scale) กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนกรุงเทพฯ จำนวน 420 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีองค์ประกอบการเรียนรู้โดยการนำตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน คือ ด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความรักในการเรียน ด้านการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้

ด้านการมองอนาคตในแง่ดี และด้านความคิดสร้างสรรค์ และลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามตัวแปร เพศ อายุ สาขาวิชาชีพ ระดับการศึกษา ก่อนเข้าเรียน และการทำงานระหว่างศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิไลพร มณีพันธ์ (2539 : 94 - 96) ได้ศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพสมรส และสังกัด หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 470 คน โดยใช้แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยดัดแปลงมาจากแบบวัด SDLRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) ของกุกุลิเอลมีโน (Guglielmino, L.M.1977)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการโดยรวม และด้านการเปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านความรักในการเรียนรู้ และด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถใช้ทักษะทางการขั้นพื้นฐานและการแก้ปัญหา และด้านความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

2. พยาบาลประจำการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพยาบาลประจำการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพยาบาลประจำการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนพยาบาลประจำการที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพสมรส และสังกัด แตกต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษาและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R = .16$ และ $.46$ ตามลำดับ) ส่วนอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ

4. ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมทางจิตใจด้านความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านความมีอิสระในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางสังคมด้านการสนับสนุน

ด้านสัมพันธภาพ และระดับการศึกษา สามารถร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 43.96 ได้ สมการทำนายดังนี้คือ

$$Z = .5906 \text{ SELF} + .2025 \text{ AUTO} + .2021 \text{ SUPP} + .1405 \text{ RELA} + .0693 \text{ EDU}$$

ส่องหล้า เทพเซารัณะ (2534 : 101 - 106) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทางไกลระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครปฐมที่เริ่มลงทะเบียนเรียนทั้งในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 245 คน แบบวัดที่ใช้พัฒนาและดัดแปลงมาจากแบบวัดของ นรินทร์ บุญชู ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบรวมลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับสูงและเมื่อวิเคราะห์รายองค์ประกอบมีเพียง 2 ด้านที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งได้แก่การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกนั้นอีก 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ความรักในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การมองอนาคตในแง่ดีและความสามารถใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทางไกลทั้งหมดและแยกวิเคราะห์ในกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ กลางและสูง ปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์ แต่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำทั้งในองค์ประกอบรวมลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและรายองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ใน ด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ส่วนในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับกลางและสูง ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดย การชี้แนะตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่ พัฒนา จาก แบบ วัด Self-Directed Learning Readiness Scale ของ กุก ลี เอล มิ โน (Guglielmino.1977) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา 418 คน จากวิทยาลัยเกษตรกรรมชัยนาท วิทยาลัยเกษตรกรรมชลบุรี และศูนย์ฝึกอบรมวิศวกรรมเกษตรกรรม ผลจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษา มีความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองระดับสูง เมื่อศึกษา เปรียบเทียบระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเอง จำแนกตาม เพศ อาชีพของ ผู้ปกครองอาชีพที่นักศึกษาคาดหวัง ขนาดวิทยาลัย และประเภทสถานศึกษา พบว่ามีระดับ ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้แนะตนเองไม่แตกต่างกัน หากจำแนกตาม อายุ หลักสูตร และ

ระดับผลการศึกษา พบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .003, .003 และ .007 ตามลำดับ

ทองคำ จิตรอามาตย์ (2540 : 80 - 84) ได้ศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และระดับชั้น โดยใช้แบบสอบถามที่พัฒนาจากแบบวัด SDLRS (Self-Directed Learning Readiness Scale) ของ กุกลิเอลมีโน (Guglielmino.1977) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน พบว่าขนาดโรงเรียนต่างกัน จะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นด้านๆ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ และด้านการมองอนาคตในแง่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ในส่วนของระดับชั้นเรียนพบว่าระดับชั้นเรียนต่างกันระดับความพร้อมในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าแยกเป็นรายด้านพบว่า ความรักในการเรียนด้านเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าเพศต่างกัน จะมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งภาพรวม และ แยกเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีปัจจัยที่น่าจะส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีหลายปัจจัยด้วยกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำปัจจัยด้าน เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการอบรมเลี้ยงดู มาศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนหรือไม่ ความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสูงกว่า จำนวน 43 เขตการศึกษา ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 138 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 316 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 12,210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 เขตการศึกษา จำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 489 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณ $\pm 5\%$ เปรียบเทียบจากตารางของกลุ่มตัวอย่างที่ควรเลือกจากประชากร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 400 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967 : 886 - 887) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเขตการศึกษามา 10% จากประชากรทั้งหมด 43 เขต ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้เขตการศึกษา จำนวน 4 เขต ซึ่งประกอบด้วย เขตบางรัก เขตธนบุรี เขตดุสิต เขตคลองเตย

ขั้นที่ 2 นำโรงเรียนทั้ง 4 เขต มาแยกออกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก แล้วรวมโรงเรียนที่มีขนาดเดียวกันไว้ด้วยกัน หลังจากนั้น สุ่มห้องเรียนตามสัดส่วนของจำนวนห้องเรียนในสัดส่วน 3 : 1 ด้วยวิธีสุ่มการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียน จำนวนห้องเรียน และจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

โรงเรียน	เขต	จำนวนห้องเรียนที่ได้จากการสุ่ม (ห้อง)	จำนวนนักเรียนคน
<u>ขนาดเล็ก</u>			
ศิริรักษ์ศึกษา	ชนบุรี	1	24
<u>ขนาดกลาง</u>			
กันตะบุตร	ดุสิต	1	16
ศรีวิกรม์	คลองเตย	1	50
<u>ขนาดใหญ่</u>			
โยนออฟอาร์ค	ดุสิต	1	80
อัสสัมชัญคอนแวนต์	บางรัก	1	55
<u>ขนาดใหญ่พิเศษ</u>			
เซนต์คาเบรียล	ดุสิต	1	56
เซนต์โยเซฟคอนแวนต์	บางรัก	2	102
พระหฤทัยคอนแวนต์	คลองเตย	1	48
อัสสัมชัญ	บางรัก	1	59
รวม		11	489

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. แบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน
4. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ
 - 4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - 4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

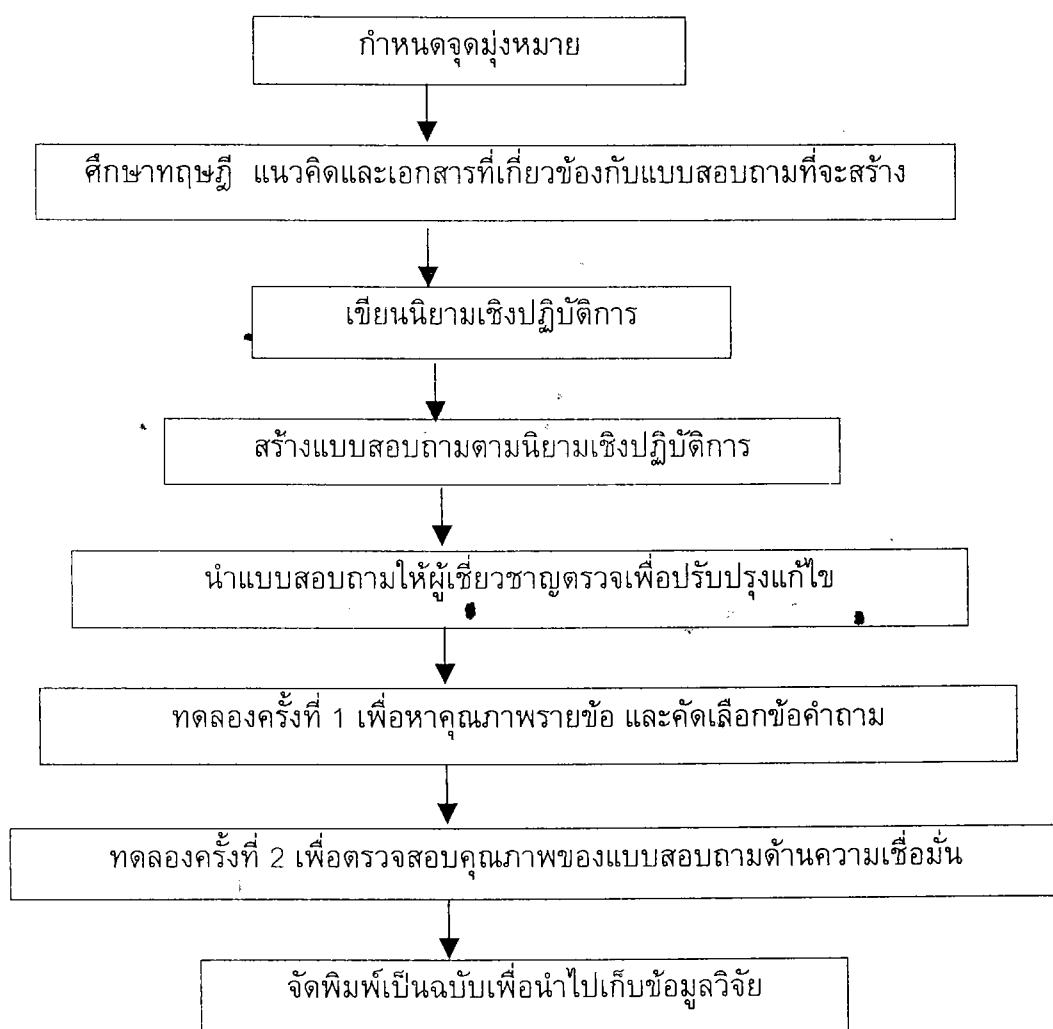
แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามแต่ละฉบับมีวิธีดำเนินการสร้างดังภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 3 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 3 แบบสอบถามฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 3 มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม

1.1 เพื่อสร้างแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ข้อความที่เป็นองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดตามรูปแบบของ แบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS) ของกุกลีเอลมีโน(Guglielmino. 1977) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรักในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ การมองโลกในแง่ดี และความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา

1.2 เพื่อสร้างแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

1.3 เพื่อสร้างแบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนในการอยู่กับเพื่อนนักเรียนในชั้นเดียวกัน ในลักษณะมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันทั้งทางด้านวิชาการและด้านทั่วไป

2. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ

จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่จะวัด

4. สร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

4.1 เขียนแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) คือ เป็นจริงมากที่สุด เป็นจริงมาก เป็นจริง เป็นจริงน้อย ไม่เป็นจริงเลย ได้แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวมจำนวน 80 ข้อ ดังนี้

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้
2. อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ
3. ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้
4. ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
5. ความรักในการเรียน
6. ความคิดสร้างสรรค์

7. การมองโลกในแง่ดี

8. ความสามารถใช้ทักษะพื้นฐาน และทักษะการแก้ปัญหา

4.2 เขียนแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีข้อความทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ จำนวน 45 ข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4.3 เขียนแบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน โดยมีทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ จำนวน 45 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงพิพินิจ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลการศึกษา 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา 2 ท่าน พิจารณาความครอบคลุมและความสอดคล้องของแบบสอบถามตามที่นิยามไว้ แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 76 ข้อ แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 44 ข้อ แบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน จำนวน 43 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกได้จากข้อ 5 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วย t -test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ จากนั้นคัดเลือกข้อความที่มีค่า t ที่มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพื่อนำไปทดลองครั้งที่ 2 ได้ผลดังนี้

แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ค่า t ตั้งแต่ 0.469 – 7.652 คัดเลือกไว้จำนวน 60 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.106 – 7.652

แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ค่า t ตั้งแต่ 0.568 – 7.178 คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.340 – 7.178

แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ได้ค่า t ตั้งแต่ 1.912 – 7.786 คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ มีค่า t ตั้งแต่ 2.281 – 7.786

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้จากข้อ 6 มาจัดพิมพ์ใหม่แล้วนำไปทดลองครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ และโรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ใน

กรุงเทพมหานคร จำนวน 162 คน นำผลที่ได้มาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา(Coefficient Alpha) ของครอนบัก ได้ผลดังนี้

แบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น .8035

แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น .7231

แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น .7946

8. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

ตัวอย่าง แบบสอบถาม ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ขอให้นักเรียนกา (/) ในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เป็นจริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากพอสมควร
เป็นจริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบ้างในบางครั้ง
เป็นจริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่เป็นจริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเลย

ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
<p><u>การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้</u></p> <p>0. ข้าพเจ้ามีความสนใจการเรียนรู้เมื่อเทียบกับคนอื่น.....</p> <p>00. ข้าพเจ้านำสิ่งที่ผู้อื่นติเตียนมาพิจารณาเพื่อพัฒนาตนเอง.....</p> <p><u>อัตมโนทัศน์ในด้านการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ</u></p> <p>0. ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้อะไร ข้าพเจ้าสามารถหาเวลาได้เสมอไม่ว่าข้าพเจ้าจะยุ่งยากเพียงใด.....</p> <p>00. ข้าพเจ้าทราบดีว่า ตนเองต้องการเรียนอะไร.....</p>					

ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
<p><u>ความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้</u></p> <p>0. ข้าพเจ้ามักเป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ.....</p> <p>00. ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง.....</p> <p><u>ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง</u></p> <p>0. ข้าพเจ้าเชื่อว่าความรู้ต่างๆ ต้องศึกษาค้นคว้าได้.....</p> <p>00. เมื่องานที่ได้รับมอบหมายมีปัญหา ข้าพเจ้าจะหยุดทำทันที.....</p> <p><u>ความรักในการเรียน</u></p> <p>0. ข้าพเจ้าจะตั้งใจมากเมื่อชั่วโมงเรียนสิ้นสุดลง.....</p> <p>00. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานกับการค้นหาคำตอบจากปัญหาต่างๆ.....</p> <p><u>ความคิดสร้างสรรค์</u></p> <p>0. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรแตกต่างจากเดิม.....</p> <p>00. เมื่อทำโจทย์คำนวณยากๆ ข้าพเจ้าพยายามที่จะคิดหาวิธีคิดลัดด้วยตนเอง..</p> <p><u>การมองโลกในแง่ดี</u></p> <p>0. ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ทำทายน่าไม่ใช่อุปสรรค.....</p> <p>00. ข้าพเจ้าไม่ชอบคิดถึงเรื่องในอนาคต</p>					

ข้อความ	เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
<u>ความสามารถในการใช้ทักษะขั้นพื้นฐานและทักษะการแก้ปัญหา</u> 0. ข้าพเจ้าสามารถที่จะทำโครงการวิชาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี..... 00.ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น.....					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ที่เป็นข้อความเชิงบวก "เป็นจริงมากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "เป็นจริงมาก" ให้ 4 คะแนน "เป็นจริงบ้าง" ให้ 3 คะแนน "เป็นจริงน้อย" ให้ 2 คะแนน "ไม่เป็นจริงเลย" ให้ 1 คะแนน แต่ถ้าเป็นข้อความเชิงลบให้คะแนนเป็นตรงกันข้าม

เกณฑ์การแปลความหมายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงมาก

ตัวอย่าง แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามต้องการทราบความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนกา (/) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียง ช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน
มีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนที่เห็นด้วยเท่ากับไม่เห็นด้วย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0. ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อ หน่ายทุกครั้งที่คุณครูให้ไป ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง.. 00.เป็นการเสียเวลาถ้า ต้องให้ค้นคว้าหาข้อมูล เอง..... 000. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ ท้าทายความสามารถ.....					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ที่เป็นข้อความเชิงบวก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 5 คะแนน "เห็นด้วย" ให้ 4 คะแนน "ไม่แน่ใจ" ให้ 3 คะแนน "ไม่เห็นด้วย" ให้ 2 คะแนน "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ให้ 1 คะแนน แต่ถ้าข้อความเชิงลบให้คะแนนเป็นตรงกันข้าม

เกณฑ์การแปลความหมายของเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงมาก

ตัวอย่าง แบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความสัมพันธ์ของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับเพื่อน ๑ ให้นักเรียนกา (/) ในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนมากพอสมควร
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนบ้างเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนเท่าใดนัก
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนเลย

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ข้าพเจ้าจะปรับความเข้าใจ กับเพื่อนถ้ามีเรื่องขัดใจกัน					
00. ข้าพเจ้ามักใช้เวลาว่าง รวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่ออภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้.....					
000. เมื่อเกิดข้อสงสัยในเนื้อ หาการเรียนข้าพเจ้ามักจะซัก ถามกับเพื่อนๆ.....					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง ที่เป็นข้อความเชิงบวก "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "มาก" ให้ 4 คะแนน "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "น้อย" ให้ 2 คะแนน "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน แต่ถ้าเป็นข้อความเชิงลบให้คะแนนเป็นตรงกันข้าม

เกณฑ์การแปลความหมายของความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับต่ำมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับ ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับสูงมาก

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อนักเรียนทั้งทางวาจา กิริยาท่าทาง ในลักษณะการอบรมสั่งสอน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ มะลิ อุดมภาพ (2538) มาใช้ในการจำแนกการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นข้อความที่เป็นสถานการณ์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับเรื่องราว การศึกษาเล่าเรียน การแต่งกาย การคบเพื่อน การทำงาน การรักษาความสะอาด การใช้

เงิน การใช้เวลาร่าง สุขภาพ และมารยาททั่วไป เพื่อให้นักเรียนให้นึกถึงลักษณะที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อตนเอง เมื่อเกิดสถานการณ์นั้นๆ จำนวน 30 ข้อ ในแต่ละข้อ มี 3 ตัวเลือก ผู้ตอบจะต้องตอบคำถามทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ คำตอบนั้นจะเป็นตัวแทนของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แต่ละตัวเลือก เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

- แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t 3.18 – 9.90 มีความเชื่อมั่น .9250
- แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t 2.74 – 9.98 มีความเชื่อมั่น .8555
- แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t 2.10 – 5.75 มีความเชื่อมั่น .9361

ตัวอย่าง แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ประกอบด้วยข้อความเป็นสถานการณ์ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของพ่อ แม่หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อนักเรียนเป็นประจำ

2. ให้นักเรียนอ่านข้อความ แล้วตอบคำถามทุกตัวเลือกในแต่ละข้อความ ซึ่งคำตอบแต่ละตัวเลือกจะเป็นตัวแทนของการอบรมเลี้ยงดู และแต่ละตัวเลือกกา (/) ในช่องขวามือของข้อความได้เพียงช่องเดียวเท่านั้น

มีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง นักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง นักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง นักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลาง
น้อย	หมายถึง นักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง นักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0. ในระหว่างที่นักเรียนกำลังศึกษาเล่าเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นไร					
ก. บังคับให้อ่านหนังสือประจำ(เข้มงวดกวดขัน)					
ข. ไม่เคยถามเรื่องการเรียนเลย(ปล่อยปละละเลย)					
ค. พุดคุยถึงปัญหาการเรียนว่า เป็นอย่างไร.....(ประชาธิปไตย)					
00. ขณะที่นักเรียนแต่งกายออกนอกบ้านไปเที่ยวผู้ปกครองนักเรียนทำอย่างไร					
ก. ช่วยดูว่านักเรียนแต่งตัวเช่นไรจึงจะเหมาะสม.....(ประชาธิปไตย)					
ข. บังคับให้ใส่ชุดตามที่ผู้ปกครองให้.....(เข้มงวดกวดขัน)					
ค. ไม่สนใจนักเรียนว่าจะใส่ชุดอะไร..... (ปล่อยปละละเลย)					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

รวมตัวเลือกในแต่ละข้อที่เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเดียวกันไว้ด้วยกัน ตรวจให้คะแนนดังนี้ ถ้านักเรียนกาเครื่องหมาย (/) ลงในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "มาก" ให้ 4 คะแนน "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "น้อย" ให้ 2 คะแนน "น้อยที่สุด" 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบ คือ การอบรมแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวน้อยมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวสูง
คะแนนเฉลี่ย 4.49 – 5.00	หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบดังกล่าวสูงมาก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จากภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยื่นต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. นำหนังสือประสานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ยื่นต่อหัวหน้าสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 ถึง 12 มีนาคม 2544
4. อธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบสอบถาม
5. อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนเริ่มทำ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ เป็นเวลา 60 นาที
6. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดได้จำนวน 489 ชุด แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก ได้จำนวนแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 485 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.18 ของแบบสอบถามทั้งหมด
7. นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยทางด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมเลี้ยงดู กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Bata Weight) ของปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมเลี้ยงดู และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 ; อ้างอิงจาก Edwards. 1957 : 152 - 154) โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามแต่ละข้อ
 \bar{X}_H แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 \bar{X}_L แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
 n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
 n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Coefficient Alpha) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 ; อ้างอิงจาก Cronbach.1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (CV.)

2.2 หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 314)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของคะแนน X กับ Y ทุกคู่
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร t – test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 317 อ้างอิงจาก Welkowitz. 1951 : 158)

$$t = r \sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}} \quad df = N - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าจากการแจกแจงแบบ t
r แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 คำนำน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ Score Weight (b) คำนวณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 61)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ b_j แทน ค่า Score Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
 β_j แทน ค่า Beta – Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
 S_y แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรเกณฑ์
 S_j แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

2.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้หนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ คำนวณโดยใช้ t – test (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 119 – 120)

~~2.6~~

$$t_{bj} = \frac{b_j}{SE_{bj}} \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ t_{bj} แทน ค่าสถิติที่มีการแจกแจงแบบ t
 b_j แทน ค่า Score Weight ของตัวแปรอิสระตัวที่ j
 SE_{bj} แทน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้หนักความสำคัญ
N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้จากสูตร (Kerlinger and Pedhazur, 1973 : 136 -137)

$$R_{y.123\dots k}^2 = \beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}$$

เมื่อ	$R_{y.123\dots k}^2$	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรเกณฑ์ที่ y
	$\beta_1, \beta_2 \dots \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta - Weight) ของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k
	$r_{y1}, r_{y2} \dots r_{yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์ y กับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k

2.7 ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur, 1973 : 159)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$$

$$df = k, df = N - k - 1$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

หมายเหตุ ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอผลการวิจัยดังนี้

X_1	แทน	เพศ
X_2	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_3	แทน	เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
X_4	แทน	ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน
X_5	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
X_6	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
X_7	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
Y	แทน	ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CV.	แทน	สัมประสิทธิ์ของการกระจาย
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ (Score Weight)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight)
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดในรูปคะแนนดิบ
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
t	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์ด้วย t – test
F	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์ด้วย F – test

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลเป็นลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละด้าน และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
3. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการวิจัยที่ได้กำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจำแนกตามเพศ ได้เพศชาย จำนวน 216 คน และเพศหญิง จำนวน 269 คน แล้วนำวิเคราะห์ได้ผลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวแปร	จำนวนข้อ	\bar{X}	S.D.	CV.
X ₂	-	2.918	.762	22.235
X ₃	30	3.521	.675	19.182
X ₄	30	3.478	.510	14.658
X ₅	30	2.857	.670	23.345
X ₆	30	1.977	.442	22.377
X ₇	30	3.448	.718	20.821
Y	60	3.333	.523	15.677

จากตาราง 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (X_2) มีค่าเฉลี่ย 2.918 ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (X_3) มีค่า 3.521 ซึ่งอยู่ในระดับสูง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (X_4) การได้รับการอบรมดูแบบเข้มงวดกวดขัน (X_5) และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_7) มีค่า 3.478 2.857 และ 3.448 ตามลำดับซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_6) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.977 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ย 3.333 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายอยู่ตั้งแต่ 14.658 ถึง 23.345 โดยปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายมากที่สุด รองลงมาคือการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายของความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมีค่าต่ำที่สุด ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่า 15.677

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ปัจจัย	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y
X_1	1.000	-.307**	-.166**	-.142**	.074	.169**	-.081	.120**
X_2		1.000	.268**	.190**	-.136**	-.214**	.148**	.470**
X_3			1.000	.459**	-.071	-.291**	.339**	.550**
X_4				1.000	-.068	-.275**	.349**	.385**
X_5					1.000	.032	.149**	-.122**
X_6						1.000	-.482**	-.204**
X_7							1.000	.279**
Y								1.000
R = .665		$R^2 = .442$		F = 54.031**		SEest = 15.844		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้าน มีค่าตั้งแต่ -.482 ถึง .459 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ (X_1) กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X_6) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_2) กับเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (X_3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (X_4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X_7) เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนกับการได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (X_5) กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนปัจจัยด้านเพศกับเจตคติต่อการเรียน เพศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านเพศกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เพศกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทางบวกทุกคู่ ยกเว้นปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในทางลบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละด้านกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าตั้งแต่ -.204 ถึง .550 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .665 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .442 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยแต่ละด้านมีลักษณะวัดรวมกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 44.2 เปอร์เซ็นต์

3. นำหน้าความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวแปร	b	β	SE _b	t
X ₁	3.139	.074	1.537	2.043*
X ₂	10.366	.354	1.096	9.460**
X ₃	.701	.389	.073	9.622**
X ₄	.236	.128	.073	3.211**
X ₅	-.089	-.058	.054	-1.644
X ₆	.078	.054	.058	1.338
X ₇	.132	.091	.061	2.163*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านในรูปคะแนนดิบ (b) มีค่าตั้งแต่ -.089 ถึง 10.366 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) มีค่าตั้งแต่ -.058 ถึง .389 โดยน้ำหนักความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X₂) เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (X₃) ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน (X₄) ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยทางด้านเพศ (X₁) และการได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X₇) ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน (X₅) และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X₆) ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาคำนำหน้ความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 เขตการศึกษา จำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 489 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 – 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 60 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.106 – 6.698 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8035

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.340 – 7.178 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7231

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.281 – 7.786 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7946

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู สร้างโดย มะลิ อุดมภาพ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อวัดการอบรมเลี้ยงดู 3 ลักษณะ ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.74 – 9.98 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8555

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 2.10 – 5.76 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9361

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 3.18 – 9.90 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9250

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จากภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยื่นต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

2. นำหนังสือประสานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ยื่นต่อหัวหน้าสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 ถึง 12 มีนาคม 2544

4. อธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำแบบสอบถาม

5. อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อนเริ่มทำ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับ เป็นเวลา 60 นาที

6. นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามทุกฉบับ

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยทางด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมเลี้ยงดู กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Bata Weight) ของปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติการเรียนรู้อย่างตัวตนเอง การอบรมเลี้ยงดู และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านต่างๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ตั้งแต่ 1.977 ถึง 3.521 โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอยู่ในระดับสูง ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การได้รับการอบรมดูแลแบบเข้มงวดกวดขัน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่า 3.478 2.857 และ 3.448 ตามลำดับซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 1.977 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ย 3.333 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายอยู่ตั้งแต่ 14.658 ถึง 23.345 โดยปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายมากที่สุด รองลงมาคือได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายของความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมีค่าต่ำที่สุด ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่า 15.677

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้านมีค่าตั้งแต่ -.482 ถึง .459 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนกับการได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนปัจจัยด้านเพศกับเจตคติต่อการเรียน เพศกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศกับความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กันในทางลบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านเพศกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เพศกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทางบวกทุกคู่ ยกเว้นปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในทางลบ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีค่าตั้งแต่ -.204 ถึง .550 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .665 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .442 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยแต่ละด้านมีลักษณะวัดร่วมกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 44.2 เปอร์เซ็นต์

3. คำนำหน้าห้ความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้าน โดยนำหน้าห้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนำหน้าห้ความสำคัญของปัจจัยทางด้านเพศ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าอภิปรายได้ดังนี้

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างระหว่างปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดูทั้งแบบประชาธิปไตย แบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเท่ากับ .665 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนำไปหาหน้าห้ความสำคัญ ปรากฏว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 5 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ

ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยบางประการอย่างน้อยหนึ่งด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสดงว่าปัจจัยทางด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สำหรับปัจจัยทางด้านเพศที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในทางบวกนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดิกสัน (Dixon, 1995 : 1789 - A) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเนื่องจากผู้วิจัยกำหนดให้ เพศหญิง = 1 เพศชาย = 0 จึงอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชายให้ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ และการเข้ากลุ่มกับเพื่อน มากกว่าจะศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของประสาธ อิศรปริดา (2523 : 5 - 7) ที่กล่าวว่า นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี จัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ความเป็นอิสระ สามารถพึ่งตนเองได้ มีความคิดเชิงนามธรรม มีเหตุมีผล มีความคิดที่เป็นผู้ใหญ่และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งในวัยนี้เพศหญิงจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ คลาวด์ (Cloud, 1993 : 4170 - A) ที่ศึกษากับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเพศหญิงมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศชาย แต่จากผลการวิจัยของ นรินทร์ บุญชู (2532 : 80) ที่ศึกษากับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา พบว่านักศึกษาชายจะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักศึกษาหญิง

ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น อธิบายได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนดี จะมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานฤมล เกื่อนมา (2539 : 101 -106) ที่ทำการศึกษากับนักเรียนพยาบาลและ วิไลพร มณีพันธ์ (2539 : 94 - 96) ที่ทำการศึกษากับพยาบาลประจำการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เจตคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อน ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแล้วจะเป็นพื้นฐานให้นักเรียนมีแรงจูงใจที่จะรักษาระดับผลการเรียนที่ดีไว้ จึงมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี มีความรักในการเรียน ตั้งใจเรียน และรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ทำการบ้านและส่งงานตามที่ได้รับมอบหมายมีความพยายามที่จะชวนชวหายหาความรู้ต่างๆเพิ่มเติมอยู่เสมอ และนักเรียนที่มี

เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ดี ก็จะเป็นประโยชน์ เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนใจใฝ่หาความรู้ มีความมานะพยายามในการแสวงหาความรู้ต่างๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงส่งผลให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 114 -115) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในทางบวก ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ เชลเลย์ (Shelley. 1991 : 4190 - A) ที่พบว่าความสัมพันธ์กับกลุ่มและอายุเป็นตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีเวลาอยู่กับเพื่อนๆ เป็นส่วนใหญ่ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหาแลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆ ทั้งในด้านการเรียน และด้านทั่วไป ทำให้นักเรียนสนใจ หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาสนทนาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ธนุ ฤทธิกุล (2542 : 36) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนได้

ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อธิบายได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมคิด อิศระวัฒน์ (2542 : 205 - 239) ที่ได้ศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า นักเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยการให้ความรัก ให้ความใกล้ชิด เปิดโอกาสให้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง บิดา มารดา มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ไม่ตามใจหรือเข้มงวดกวดขัน ส่วนกลุ่มนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ อยากรีไต่อะไรก็ยอม เข้าข้างลูก ไม่ให้ภรรยารับผิดชอบ ไม่เคยเห็นว่าลูกผิด ปล่อยให้เด็กทำตามใจชอบ และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน โดยไม่เปิดโอกาสให้ตัดสินใจเอง ต้องทำตามบิดาและมารดาบอกหรือคาดหวัง วางกรอบให้ลูกเดิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอรัลด์ (อัจฉรา ประไพตระกูล. 2539 : 13 ; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978) ที่กล่าวไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยโดยเคารพในสิทธิและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นการปลูกฝังให้บุตรกลายเป็นคนที่มีเหตุมีผล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักทำอะไรเอง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของพัฒนาการทางความพร้อมในการเรียน เป็นผลให้บุตรมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1.1 ควรมีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยประการใดบ้างที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ควรมีการศึกษา ตัวแปรอื่นๆ เช่น ขนาดโรงเรียน ความสนใจในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่ามีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือไม่

1.3 ในการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบออกเป็นกลุ่มที่อิสระจากกัน อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองโดยตรง คือ การอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองจึงควรให้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในส่วนของครู อาจารย์ และฝ่ายแนะแนว ควรจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น สร้างเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ให้คำแนะนำและส่งเสริมในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงรังษ์. (2528). *จิตวิทยาศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กฤษดา ทองสังวรณ์. (2540). *ความพร้อมของคณะกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี* ปรินญาณีพนธ์ ศษ.ม. (สาขาสังแวดล้อมศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2530). *การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- คณาพร คมสัน. (2540). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จักรวาล ภูวนันท์. (2537). *ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑารัตน์ วิบูลผล. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับความสามารถในการอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ด. (ภาควิชามัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ. เทพเนรมิตรการพิมพ์.
- ชมนุช บุญสิทธิ์. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวราวมหาวิद्याคม กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพพา เดียวประเสริฐ. (2541). ผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล. ปรินญาณินพนธ์ พย.ม. (พยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคำ จิตอามาตย์. (2540). การศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธนู ฤทธิกุล. (2542). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์. นครนายก. สำนักงานการประถมศึกษา.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นรินทร์ บุญชู. (2532). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินญาณินพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. อัดสำเนา.
- นฤมล เกื่อนมา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณินพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม. (2524). จิตวิทยาสังคม. ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูภูเก็ต.
- ปนัดดา พังงา. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู นิสัยในการเรียนและแบบความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ. การวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ .
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ศึกษิตสยาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2539). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ผกาทิพย์ ราชานาค. (2539). ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ และความตระหนักถึงผลกระทบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีค่าต่อมวลมนุษย และสภาพแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษาโรงเรียนหนอง ขาอย่างวิทยา จังหวัดอุทัยธานี. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. สาขาศึกษาศาสตร์ (ชีววิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- พนม ลิมอารีย์. (2529). กลุ่มสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : ภาควิชาแนะแนวและจิต วิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธีธูรส. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ดวงกมล.
- มะลิ อุดมภาพ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจ ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการ ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2542). การปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มติชน.
- ลัดดา กิติวิภาต. (2530). จิตวิทยาสังคมและประยุกต์การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (3538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- _____ (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

- _____. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วราภรณ์ รักริวิจัย. (2529). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชุดา หารษาจารย์พันธ์. (2540). การศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 สถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน. ปริญญาณิพนธ์ พย.ม. (การบริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, 18 – 11 กุมภาพันธ์ – มีนาคม). "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้." ข่าวสารการวิจัยทางการศึกษา. 18(3).
- วิไลพร มณีพันธ์. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ พย.ม. (การบริหารการพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์. (2537). การศึกษาระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ที่นำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา. ปริญญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ วชิรวงศ์. (2537). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมในการปฏิบัติงานควบคุมและป้องกันโรคความดันเลือดสูงของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. (วิชาวิทยาการระบาด). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2540). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. หน่วยศึกษานิเทศน์. กรุงเทพฯ. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภมาส ทองใส. (2536). การศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ปริญญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ โคว์วตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย.

ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2541). "การเรียนรู้ด้วยตนเอง." ใน *คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา*. อุดุลย์ วิริยเวชกุล. หน้า 80–84. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2541). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยในชนบทซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของคนไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมเกียรติ ยุติธรรม. (2541). ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี. ปริญญาโท ศษ.ม. (สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สงัด อุทรานันท์. (2528). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส่องหล้า เทพชาวันนะ. (2534). *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาทางไกลจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา ประไพตระกูล. (2539). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนและผลต่อพฤติกรรมการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี พันธุ์ณี. (2534). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรสการพิมพ์.

- Allport, Gordon W. (1978). "The Handbook of Social Psychology", in *The Nature of Attitude and Attitudes Change*. Massachusetts : Weisley.
- Borich, Gary D. (1992). *Effective Teaching Methods*. New York : Macmillan.
- Brockett, Ralph G. & Hiemstra Roger. (1991). *Self-Direction in Adult Learning*. New York : Chapman and Hall.
- Brookfield, Stephen D. (1984, Winter). "Self-Directed Adult Learning : A Critical Paradigm," *Adult Education Quarterly*. 35(2) : 59 – 71.
- Cloud, Donna Leach. (1993, december). "Association of Parent-Child Self-Directed Learning Readiness : An Exploratory Study", *Dissertation Abstracts International- A* .53(12) : 4170.
- Dixon, Wills Barrington. (1995, January). "An Exploratory Study of Self-Directed Learning Readiness and Pedagogical Expectations About Learning Among Adult Inmate Learners in Michigan", *Dissertation Abstracts International - A*. (CD-ROM). 55(7). 1789. Available : UMI ; Dissertation Abstracts. (1999).
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill Book.
- Guglielmino, Lucy Madsen. (1978, January). "Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale", *Dissertation abstract international- A*. 38(11) : 467 .
- Guilford, J.P. (1975). *Psychometric Methods*. New York : McGraw Hill Book.
- Heider, Fritz. (1967). "Attitude and Cognitive Organization" in *Attitude Thoery and Measurement*. Edited by Martin Fishbein. p.39 – 42. New York : John Wiley and Sons.
- Hudspeth, Jerald Henry. (1992, Aprill). "Student Outcomes : The Relationship of Teaching Style to Readiness for Self-Directed Learning", *Dissertation Abstract International-A*. (CD-ROM). 52(10) : 3514. Available : UMI ; Dissertation Abstracts. (1999)
- Hurlock, Elizabeth B. (1978). *Child Development*. New York : McGraw Hill Book.

- Jones, Carol Johnson. (1990, May). "A Study of The Relationship of Self-Directed Learning Readiness to Observable Behavioral Characteristics in an Adult Basic Education Program", *Dissertation Abstract International-A*. 50(10) : 3446.
- Knowles, Malcom S. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide For Learners and Teachers*. Chicago : Association Press.
- Kerlinger, Fred N. & Pedhazur, Elasar J. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt Rinehart and Winston .
- McCarthy, William Francis. (1985). "The Self-Directed and Attitude Toward Mathematics of Younger and Older Undergraduate Mathematics Student", *Dissertation Abstracts International -A*. (Online). 46(11) : 3279. Available : [cdnet3.car.chula.ac.th/plweb - cgi/fastweb](http://cdnet3.car.chula.ac.th/plweb-cgi/fastweb).
- Murry, Judith Ann. (1987). *The Effect of a Clinical Internship on The Self-Directed Learning Readiness of Baccalaureate Nursing Students*. Dissertation Thesis Ph.d. Iowa. University of Iowa.
- Posner, Frednic G. (1990, September). "A Study of Self-Directed Learning Percived Competence and Personal Orientation Among Student in an Open Alternative High School", *Dissertation Abstracts International -A*. (CD-ROM). 51(3) : 813. Available : UMI ; Dissertation Abstracts. (1999)
- Shelley, Rita. (1991). "Relationship of Adults' field - Dependence – Independence and Self-Directed Learning", *Dissertation abstract international -A*. 52(12) : 4190. Available : [cdnet3.car.chula.ac.th/plweb -cgi/fastweb](http://cdnet3.car.chula.ac.th/plweb-cgi/fastweb).
- Sherif, M. & Hovland, Carl I. (1961). *Social Judgment*. New Haven and London. Yale University Press.
- Skager, Rodney. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. Oxford : Frankfurt Unesco Institute for Education .

- Stubblefield, Claire Haikins. (1993, August). "Childhood Experiences and Adult Self-Directed Learning", *Dissertation Abstract International -A*. 54(2) : 404.
- Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social Psychology*. Massachusetts. Winthrop Publishers, Inc.
- Triandis, Harry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York : John Wiley and Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือและ
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ	ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ
1	3.727**	คัดเลือกไว้	31	3.425**	คัดเลือกไว้
2	3.098**	คัดเลือกไว้	32	2.106*	คัดเลือกไว้
3	2.546*	คัดออก	33	6.093**	คัดเลือกไว้
4	3.291**	คัดเลือกไว้	34	3.505**	คัดเลือกไว้
5	2.900**	คัดเลือกไว้	35	2.106*	คัดเลือกไว้
6	4.275**	คัดเลือกไว้	36	6.582**	คัดเลือกไว้
7	2.882**	คัดออก	37	2.563*	คัดออก
8	3.994**	คัดเลือกไว้	38	3.592**	คัดเลือกไว้
9	3.811**	คัดเลือกไว้	39	3.966**	คัดเลือกไว้
10	0.057	คัดออก	40	2.665**	คัดเลือกไว้
11	3.933**	คัดเลือกไว้	41	2.504*	คัดเลือกไว้
12	2.535*	คัดเลือกไว้	42	3.654**	คัดเลือกไว้
13	3.204**	คัดเลือกไว้	43	2.723**	คัดเลือกไว้
14	5.030**	คัดเลือกไว้	44	2.216*	คัดเลือกไว้
15	3.773**	คัดเลือกไว้	45	5.948**	คัดเลือกไว้
16	6.349**	คัดเลือกไว้	46	2.912**	คัดเลือกไว้
17	1.325	คัดออก	47	1.168	คัดออก
18	6.530**	คัดเลือกไว้	48	4.448**	คัดเลือกไว้
19	4.267**	คัดเลือกไว้	49	2.996**	คัดออก
20	5.218**	คัดเลือกไว้	50	0.469	คัดออก
21	4.175**	คัดเลือกไว้	51	2.078*	คัดเลือกไว้
22	7.652**	คัดเลือกไว้	52	3.844**	คัดเลือกไว้
23	1.382	คัดออก	53	2.501*	คัดเลือกไว้
24	4.230**	คัดเลือกไว้	54	3.567**	คัดเลือกไว้
25	1.287	คัดออก	55	0.892	คัดออก
26	2.243*	คัดเลือกไว้	56	4.815**	คัดเลือกไว้
27	3.759**	คัดเลือกไว้	57	6.698**	คัดเลือกไว้
28	5.451**	คัดเลือกไว้	58	2.899**	คัดเลือกไว้
29	1.383	คัดออก	59	3.311**	คัดเลือกไว้
30	6.283**	คัดเลือกไว้	60	4.034**	คัดเลือกไว้

ตาราง 5(ต่อ)

ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ	ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ
61	2.334*	คัดออก	69	2.425*	คัดออก
62	5.353**	คัดเลือกไว้	70	5.843**	คัดเลือกไว้
63	6.511**	คัดเลือกไว้	71	5.844**	คัดเลือกไว้
64	3.971**	คัดเลือกไว้	72	4.307**	คัดเลือกไว้
65	2.027*	คัดออก	73	4.470**	คัดเลือกไว้
66	1.298	คัดเลือกไว้	74	2.757**	คัดเลือกไว้
67	2.717*	คัดออก	75	4.283**	คัดเลือกไว้
68	4.801**	คัดเลือกไว้	76	3.918**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ	ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ
1	2.413*	คัดเลือกไว้	23	2.717**	คัดเลือกไว้
2	3.574**	คัดเลือกไว้	24	4.294**	คัดออก
3	4.971**	คัดเลือกไว้	25	4.252**	คัดเลือกไว้
4	4.470**	คัดเลือกไว้	26	4.893**	คัดเลือกไว้
5	2.635**	คัดเลือกไว้	27	3.387**	คัดเลือกไว้
6	2.308*	คัดเลือกไว้	28	5.123**	คัดออก
7	3.505**	คัดออก	29	2.974**	คัดเลือกไว้
8	4.129**	คัดออก	30	3.912**	คัดเลือกไว้
9	2.028*	คัดออก	31	5.038**	คัดเลือกไว้
10	6.560**	คัดเลือกไว้	32	4.073**	คัดออก
11	5.107**	คัดเลือกไว้	33	3.066**	คัดเลือกไว้
12	3.424**	คัดออก	34	3.280**	คัดออก
13	4.679**	คัดเลือกไว้	35	4.791**	คัดเลือกไว้
14	3.692**	คัดเลือกไว้	36	2.412*	คัดออก
15	4.860**	คัดเลือกไว้	37	7.178**	คัดเลือกไว้
16	4.775**	คัดออก	38	0.568	คัดออก
17	1.936	คัดออก	39	3.903**	คัดออก
18	4.478**	คัดออก	40	3.628**	คัดเลือกไว้
19	4.936**	คัดเลือกไว้	41	2.340*	คัดเลือกไว้
20	5.606**	คัดเลือกไว้	42	3.238**	คัดเลือกไว้
21	5.835**	คัดเลือกไว้	43	4.298*	คัดเลือกไว้
22	5.015**	คัดเลือกไว้	44	2.856**	คัดเลือกไว้

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ	ข้อ	ค่า t	หมายเหตุ
1	6.059**	คัดออก	23	4.782**	คัดเลือกไว้
2	5.207**	คัดออก	24	3.224**	คัดออก
3	7.078**	คัดออก	25	4.684**	คัดออก
4	4.525**	คัดเลือกไว้	26	4.921**	คัดเลือกไว้
5	5.581**	คัดเลือกไว้	27	4.694**	คัดเลือกไว้
6	5.972**	คัดเลือกไว้	28	6.283**	คัดออก
7	2.424*	คัดเลือกไว้	29	7.026**	คัดเลือกไว้
8	4.410**	คัดเลือกไว้	30	4.550**	คัดเลือกไว้
9	4.492**	คัดเลือกไว้	31	2.281*	คัดเลือกไว้
10	3.942**	คัดออก	32	6.078**	คัดเลือกไว้
11	5.509**	คัดออก	33	6.264**	คัดเลือกไว้
12	5.469**	คัดเลือกไว้	34	1.912	คัดออก
13	6.823**	คัดเลือกไว้	35	4.544**	คัดเลือกไว้
14	3.007**	คัดเลือกไว้	36	5.715**	คัดออก
15	6.074**	คัดเลือกไว้	37	7.786**	คัดเลือกไว้
16	3.088**	คัดเลือกไว้	38	2.177*	คัดออก
17	3.212**	คัดออก	39	3.579**	คัดเลือกไว้
18	5.959**	คัดเลือกไว้	40	3.852**	คัดเลือกไว้
19	3.640**	คัดเลือกไว้	41	4.319**	คัดเลือกไว้
20	4.136**	คัดเลือกไว้	42	4.464**	คัดออก
21	3.959**	คัดเลือกไว้	43	4.710**	คัดเลือกไว้
22	4.782**	คัดเลือกไว้			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แบบสอบถามความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย / ใน _____ หน้าข้อที่เลือกหรือเติมคำในช่องว่าง

1. เพศ

_____ ชาย _____ หญิง

2. เกรดเฉลี่ยสะสม 5 ภาคเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1

จนถึงภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 _____

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนกา (/) ในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

เป็นจริงมาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก

พอสมควร

เป็นจริงบ้าง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนบ้าง
ในบางครั้ง

เป็นจริงน้อย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเท่าใดนัก

ไม่เป็นจริงเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนเลย

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
1	ข้าพเจ้านำสิ่งที่ผู้อื่นติเตียนมาพิจารณา เพื่อพัฒนาตนเอง.....
2	ข้าพเจ้าคิดว่า มีความรู้อีกมากมายที่สามารถเรียนรู้ได้นอกห้องเรียน.....
3	ข้าพเจ้ามีความสนใจในการเรียนน้อยเมื่อเทียบกับคนอื่น.....
4	ข้าพเจ้าชอบสนทนากับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียน....
5	ข้าพเจ้าชอบไปหาความรู้จากงานแสดงวิชาการตามสถานที่ต่างๆ.....
6	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อมีคนชี้ให้เห็นถึงข้อผิดพลาดในสิ่งที่ข้าพเจ้ากำลังทำอยู่.....
7	ข้าพเจ้าสามารถบอกตนเองได้ว่าขณะนี้ควรเรียนรู้อะไรบ้าง.....
8	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในทุกเรื่องที่ต้องการจะเรียนรู้.....
9	ในชั้นเรียน ข้าพเจ้าต้องการให้ครูผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้เรียน....
10	ข้าพเจ้ามักเป็นผู้นำกลุ่มในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ.....
11	ข้าพเจ้าทำงานตามลำพังได้ไม่ได้นัก..
12	ถ้าตัดสินใจที่จะเรียนรู้อะไรก็ตาม ข้าพเจ้าสามารถหาเวลาได้เสมอไม่ว่าจะมีภารกิจยุ่งยากเพียงใดก็ตาม
13	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง.....

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
14	เมื่อมีข้อสงสัยในบทเรียน ข้าพเจ้าไม่กล้าที่จะถามผู้อื่น.....					
15	ข้าพเจ้าต้องการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง.....					
16	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับดี.....					
17	ข้าพเจ้ามักจะให้ผู้ปกครองตัดสินใจว่าข้าพเจ้าควรเรียนเพิ่มเติมในวิชาใดบ้าง.....					
18	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยากจะเรียนรู้.....					
19	ข้าพเจ้าปรารถนาให้มีเวลามากๆ ในแต่ละวัน เพื่อจะได้เรียนได้ตามที่ต้องการ.....					
20	การเรียนรู้เป็นสิ่งที่น่าเบื่อ.....					
21	เมื่อครูกำหนดหัวข้อใหม่ๆ ให้ข้าพเจ้าจะหาวิธีการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ.....					
22	เมื่อข้าพเจ้าเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียน ข้าพเจ้าก็อยากเป็นเช่นนี้บ้าง.....					
23	ในการทำโจทย์คำนวณยากๆ ข้าพเจ้าพยายามที่จะคิดหาวิธีคิดลัดด้วยตนเอง.....					
24	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรแตกต่างจากเดิม.....					

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
25	การทำงานด้วยวิธีการใหม่ๆ เป็นเรื่องที่เสียเวลา.....					
26	ข้าพเจ้าเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพราะอยากรมีความรู้ ไม่ใช่เพราะใครบังคับ.....					
27	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานกับการค้นหาคำตอบจากปัญหาต่างๆ.....					
28	ข้าพเจ้าตั้งใจมากเมื่อชั่วโมงเรียนสิ้นสุดลง.....					
29	ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์.....					
30	ถ้าต้องการข้อมูลบางอย่าง ข้าพเจ้าทราบดีว่าจะไปหาได้จากที่ไหน.....					
31	ข้าพเจ้าทำการบ้านหรืองานโดยไม่ต้องให้ใครคอยตักเตือน.....					
32	ข้าพเจ้ามั่นใจว่า จะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง.....					
33	ข้าพเจ้าสามารถทำงานต่างๆ เสร็จสิ้นได้ด้วยตนเองได้ดี โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น.....					
34	ข้าพเจ้าไม่กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง.....					
35	ข้าพเจ้าจะหาเวลาว่างเข้าห้องสมุด เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเสมอ.....					
36	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความรู้ต่างๆ ต้องศึกษาค้นคว้าได้.....					

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
37	ข้าพเจ้าทำงานโดยไม่สนใจว่างานจะทำสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่....
38	เมื่องานที่ได้รับมอบหมายมีปัญหา ข้าพเจ้าจะหยุดทำทันที.....
39	ข้าพเจ้าเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา.....
40	ข้าพเจ้าตัดสินใจได้ว่าจะเรียนอะไรเพื่อพัฒนาตนเองให้เรียนได้ดีขึ้น.....
41	เมื่อครูให้การบ้านหรือมอบหมายงานให้ทำ ข้าพเจ้าจะรีบทำทันที.....
42	ข้าพเจ้าไม่ชอบคิดถึงเรื่องในอนาคต.
43	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ทำลายไม่ใช่อุปสรรค.....
44	ข้าพเจ้าคิดว่า การเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต.....
45	ข้าพเจ้าคิดว่า ชีวิตคือการเรียนรู้.....
46	ข้าพเจ้าสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้เสมอ.....
47	ถ้าต้องการข้อมูลบางอย่างในห้องสมุด ข้าพเจ้าต้องให้เพื่อนคอยแนะนำ
48	ข้าพเจ้าคิดว่า ยิ่งแก้ปัญหาหลายๆ ยิ่งเป็นการพัฒนาตนเองมากขึ้น.....
49	ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น.....
50	ข้าพเจ้าไม่ต้องการเรียนหนังสือให้สูงๆ เพราะทำให้เสียเวลา เสียเงินโดยเปล่าประโยชน์.....

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็น				
		เป็นจริงมากที่สุด	เป็นจริงมาก	เป็นจริงบ้าง	เป็นจริงน้อย	ไม่เป็นจริงเลย
51	ข้าพเจ้ามีความชำนาญในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์.....					
52	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้จากการเรียนมาสร้างงานใหม่ๆ ได้.....					
53	ความรู้ที่ได้รับในชั้นเรียน จะเป็นประโยชน์กับตัวข้าพเจ้าในอนาคต.....					
54	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้ เมื่อเรียนรู้ในสิ่งที่ยากๆ.....					
55	ข้าพเจ้าสามารถค้นหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง.....					
56	ข้าพเจ้าหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว.....					
57	ข้าพเจ้าคิดว่าห้องสมุดเป็นสถานที่ที่น่าเบื่อ.....					
58	ข้าพเจ้าสามารถที่จะทำโครงการวิชาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี.....					
59	ข้าพเจ้าทราบว่า เมื่อใดที่ข้าพเจ้าต้องการจะเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มากขึ้น.....					
60	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฟัง การอ่าน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองได้.....					

แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามต้องการทราบความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนกา (/) ลงในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน

มีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนมากพอสมควร

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนที่เห็นด้วยเท่ากับ

ไม่เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนเท่าใดนัก

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อที่	ข้อความ	ความรู้สึก				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถ
2	ข้าพเจ้าอยากให้ครูใช้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกวิชา.....
3	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการรับผิดชอบ การเรียนเองหนักเกินไป สำหรับนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น.....
4	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายทุกครั้ง ที่ครูให้ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง.....
5	เป็นการเสียเวลาถ้าให้ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง.....

ข้อที่	ข้อความ	ความรู้สึกรู้สึก				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
6	การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยฝึกฝนให้เป็นผู้เรียนรู้ ตลอดชีวิต.....
7	ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจที่ครู มอบหมายให้ทำรายงาน.....
8	การประเมินตนเองทำให้ ข้าพเจ้ารู้ถึงความสามารถ พิเศษของตนเอง.....
9	ความรู้ที่ได้จากครูถูกต้องกว่า ความรู้ที่ได้จากการศึกษาด้วย ตนเอง.....
10	การทำรายงานเองช่วยให้ ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบมาก ขึ้น.....
11	ผู้ที่วิเคราะห์ข้อผิดพลาดของ ตนเองได้ เป็นผู้ที่น่ายกย่อง...
12	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ได้ วางแผนการเรียนเอง.....
13	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการวางแผน การเรียนเอง ทำให้ต้อง รับผิดชอบมากขึ้น.....
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เมื่อทำรายงานด้วยตนเองได้
15	ผู้ที่เรียนด้วยตนเองได้ เป็นคน เก่ง.....
16	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการวางแผน การเรียนด้วยตนเอง จะทำให้ ผลการเรียนแย่ง.....

ข้อที่	ข้อความ	ความรู้สึก				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
17	การหาแหล่งความรู้ต่างๆด้วย ตนเองจะทำให้ได้ความรู้ที่ หลากหลาย.....
18	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการหาแหล่ง ความรู้เองจะทำให้ยุ่งยาก.....
19	ข้าพเจ้ามองเห็นข้อผิดพลาด ในการเรียนของตนเองได้จาก การประเมินผลตนเอง.....
20	การพึ่งพาผู้อื่นจะทำให้ทำงาน ได้รวดเร็วขึ้น.....
21	การรับผิดชอบต่อการเรียนของ ตน จะช่วยปลูกฝังให้เป็นผู้รับ ผิดชอบต่อเรื่องอื่นๆด้วย.
22	ข้าพเจ้าชอบวิชาที่ไม่ต้องทำ รายงาน.....
23	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้ ทำงานอย่างอิสระ.....
24	การให้นักเรียนเลือกวิธีการ เรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้ เรียนรู้ได้ดีขึ้น.....
25	ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองได้ เป็นผู้ ที่น่ายกย่องชมเชย.....
26	ข้าพเจ้าชอบให้ครูเป็นผู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนให้....
27	ครูเท่านั้นที่ควรเป็นผู้ประเมิน ผลการเรียนของนักเรียน.....

ข้อที่	ข้อความ	ความรู้สึก				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
28	ข้าพเจ้ารู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง มากขึ้น เมื่อเป็นผู้วางแผนการ เรียนด้วยตนเอง.....
29	ถ้าต้องวางแผนและออกแบบ การทดลองเอง จะทำให้การ ทดลองผิดพลาด.....
30	การวางแผนการเรียนรู้อยู่ด้วย ตนเองเป็นเรื่องยุ่งยาก.....

แบบสอบถามความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

- คำชี้แจง** แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความสัมพันธ์ของนักเรียนในการอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ จำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนกา (/) ในช่องขวามือของข้อความเพียงช่องเดียวเท่านั้น ที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
- มีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้
- มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
- มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนมากพอสมควร
- ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนบ้างเป็นบางครั้ง
- น้อย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนเท่าใดนัก
- น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นหรือการกระทำของนักเรียนเลย

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	เมื่อเกิดข้อสงสัยในการเรียน ข้าพเจ้าจะปรึกษากับเพื่อนๆ.....
2	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเองไม่มีเพื่อน ปรับทุกข์.....
3	ข้าพเจ้าจะปรับความเข้าใจกับ เพื่อนถ้ามีเรื่องขัดใจกัน.....
4	ข้าพเจ้าเต็มใจให้ความช่วยเหลือ เพื่อนในเรื่องต่างๆ.....
5	ข้าพเจ้าให้เพื่อนยืมอุปกรณ์ การเรียน.....
6	ในการทำงานกลุ่มข้าพเจ้าเต็มใจ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม.....

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจ ถ้าเพื่อน แสดงความคิดเห็นแตกต่างจาก ข้าพเจ้า.....					
8	ข้าพเจ้าชื่นชมเพื่อนๆ ที่ได้รับการ ยกย่อง.....					
9	ข้าพเจ้าเต็มใจทำงานที่เพื่อน มอบหมายให้.....					
10	เมื่อเพื่อนทำงานผิดพลาด ข้าพเจ้าจะตำหนิตรงๆ.....					
11	เพื่อนๆ จะทบทวนบทเรียนให้ ข้าพเจ้าก่อนสอบ เมื่อข้าพเจ้า ขอร้อง.....					
12	ข้าพเจ้าแสดงความไม่พอใจเมื่อ เพื่อนทำอะไรไม่ถูกใจ.....					
13	ข้าพเจ้ามักใช้เวลาว่างรวมกลุ่ม กับเพื่อน เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยน ความรู้.....					
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าความคิดของเพื่อน บางคนไม่มีเหตุผล.....					
15	เมื่อมีปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เพื่อนๆ จะช่วยข้าพเจ้าแก้ไข.....					
16	ข้าพเจ้าไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน ถึงแม้ว่าความคิดเห็นจะไม่ ตรงกัน.....					
17	เพื่อนๆ คอยเตือนให้ข้าพเจ้าอ่าน หนังสือก่อนสอบ.....					
18	ถ้ามีเรื่องไม่สบายใจข้าพเจ้าจะ ปรึกษากับเพื่อน.....					
19	เพื่อนๆ ช่วยแนะนำวิธีการเรียน ให้ข้าพเจ้า เมื่อได้ผลสอบไม่ดี....					

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นหรือการกระทำ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	ข้าพเจ้ามักซื้อขนมมารับประทาน ร่วมกับเพื่อนๆ.....
21	เมื่อพูดคุยกับเพื่อนๆ ข้าพเจ้าจะ เป็นผู้ฟังที่ดี.....
22	ข้าพเจ้าจะทำสิ่งต่างๆ ให้กับผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน.....
23	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อเพื่อน มีความทุกข์.....
24	ข้าพเจ้าชมเชยเพื่อนต่อหน้า คนอื่น เมื่อเขาทำความดี.....
25	เมื่อเพื่อนมีปัญหา ข้าพเจ้าคิดว่า เพื่อนควรหาทางแก้ปัญหาเอง....
26	เพื่อนจะคอยให้กำลังใจ เมื่อ ข้าพเจ้าท้อแท้ในการเรียน.....
27	ข้าพเจ้าจะช่วยทบทวนบทเรียน ที่เข้าใจให้เพื่อน.....
28	ข้าพเจ้าจะพูดจาไม่สุภาพ ใส่เพื่อน เวลาที่ข้าพเจ้าหงุดหงิด.
29	เพื่อนวางใจเล่าปัญหาส่วนตัวให้ ข้าพเจ้าฟัง.....
30	ข้าพเจ้าชอบอยู่คนเดียวเงียบๆ...

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้า
และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ทม 1010(4)/0290

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อโรงเรียน

เนื่องด้วยนางสาวพัชรี มะแสงสม นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโทเรื่อง “ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง” โดยมี ดร.สุวพร เข้มเฮง และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิน เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในการทำปริญญาโทครั้งนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูล จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 498 คน จากโรงเรียนจำนวน 9 แห่ง ตามรายชื่อที่ส่งมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2544 หวังว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ)

หัวหน้าภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา

โทร. 664-1000 ต่อ 5552, 5555

หนังสือเข้า เลขที่ 1724/2544
รับวันที่ 19 ก.พ. 2544
เวลา 9:00 น. - 9:01

ที่ ศธ 1207/ 2261

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

๙ กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

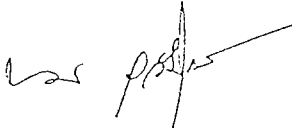
เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่โรงเรียน

ด้วย นางสาวพัชรี มะแสงสม นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง" มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนของท่าน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางพรอนาม สุวัฒน์เมธีรินทร์
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน
16/2/44

(นางพรอนาม สุวัฒน์เมธีรินทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน

โทร. (02) - 2828654

โทรสาร (02) - 2817112

ที่ ศธ 1207/ ๒๒๐1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

14 กุมภาพันธ์ 2544

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย
เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่โรงเรียน

ด้วย นางสาวพัชรี มะแสงสม นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกวิจัยและสถิติการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยบางประการ
ที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง" มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
เก็บข้อมูลจากนักเรียน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางพรรณงาม สุวัฒน์เมษินทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน
โทร. (02) - 2828654
โทรสาร (02) - 2817112

๑/ไพโรจน์ ๑๐๒๐๙/ดร.ท. 8.๒๐-10๐๐๗
๑๑/๒ ๒๓/1 ๗๐๗
ทำเนียบรัฐบาล

๑๖ ก.พ. ๔๔

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณี	สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพัชรี มะแสงสม
เกิดวันที่	14 มกราคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	511/236 ซอยดวงดี ถนนจรัญสนิทวงศ์ 77 แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ 7 ซ.คอนเวนต์ ถนนสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
ประวัติทางการศึกษา	
พ.ศ.2535	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
พ.ศ.2539	คบ.วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ.2544	กศ.ม.วิชาเอกการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร